IACOBI PRAEFECTI, NETINI, PHILOSOPHI, ET MEDICI SICVLI, DE DIVERSORVM VINI GENERVM NATVRA LIBER.

Cum indice copioſiſſimo.

VENETIIS,
Ex officina Iordani Zilleti,
M D LIX.

Digitized by Google

IACOBVS PRAEFECTVS OCTAVIANO LECTO, PATRICIO ROMANO, S. P. D.

SVPERIORIBVS diebus quum ad te mi Octauiane ueniſſem, me non parum rogaſti, ut de diuerſorum uini generum natura aliquid ſcriberē, quaquam Dioſcorides, Galenus, Aſclepiades, Plinius, plures ue alii uiri doctisſimi tum de naturalibus, tum de facti tiis eiſdem ſcripſerint. hoc tandem negare non potui: & ne tui me putes deſiderii immemorem dialogum hunc noſtrum tibi amicisſimo, teſtimonium meæ in te perpetuæ beneuolentiæ, dedico, tuoque nomini dono, quem alacriter perlegas. nã hiſtoriam de generũ uini uarietate nō inu-

Google

inutilem fore cenſeo ; cuius moderatus uſus admodũ laudatur, non ſolum à iunioribus, uerũ etiã à uetuſtisſimis, & ſapientisſimis uiris, qui olim eruditisſimo ſæculo floruerũt, quibus magna in obſeruantia fuiſſe uinum legimus, apud Heſiodum dicentem, Tres partes lymphæ, quartã fas addere uini. quod non liberalius epotum animæ corporiq; robur addit, lætitiamq; affert, immoderate uero ſumptum, inſanire faciens homines, egregias uirorum illuſtrium uirtutes obſcurans; me hercule breuis raruſq; uini potus i tuto eſt. nam cibi & potus abſtinentia à ſapientibus commẽdatur: quam Moſes iuſtisſimus legum lator, dierum quadraginta

obſeruauit, Minos Athenienſis dierum nouem obſeruantia cum à Ioue maximo leges eſſet accepturus. Nos igitur in dialogo noſtro de immoderate uini ſumpti damnis, ac de utilitate eiuſdem modice hauſti dicemus; & ueluti de ſaporibus guſtus ſanus iudicat, & de coloribus lucidus oculus nulloq; affectus morbo, ita de quouis genere uini uir temperatus ſobriusq; afferet iudicium, ac fuit Menippus philoſophus & medicus clarisſimus, qui cum Rota, diſertisſimo uate Neapolitano, acute diſputat. Vale, & (ſicut ſoles) dialogo faueas noſtro.

AVCTORIS CARMEN DE BACCHO,

AD LECTORES.

PANGIMVS *Ogygij uires & geſta Lyæi,*
Qui populos hilares, reddit & armigeros.
Cum Ioue lætitia certat, cum Marte furore,
Et craſſo ſomno membra tenella grauat.
Auricomā Venerem, & dulcē nutritur amorē,
Ac mouet inſidias, prælia & arma fera.
Cui par cum Ioue ſceptrifero eſt, cū Marte poteſtas
A Ioue enim magno natus, & à Semele eſt.
Et bona ſobrietas luget, deuicta ab Iaccho,
Qui conuiuia amat, gaudia, feſta, iocos.
Et Bacchi comites ſunt, immoderata uoluptas,
Ocia, & ebrietas, languidus atque ſopor.
Vina nocent igitur, ſi non moderata bibantur,
Et contra ſemper hæc moderata iuuant.

INDEX VINORVM
ALIARVMQVE RERVM MEMORABILIVM, QVAE
in hoc opere continentur.

Vbi a, primam paginam, b, ſecundam demonſtrat.

VINI *uaria genera in ſympoſio parata* 10*a*
Vinum falernum 10*a*
Vinum græcum 10*a*
Vinum pramnium 10*a*
Vinum cariſtium 10*a*
Vinum maroneum 10*a*
Vinum marcociacum 10*a*
Vinum maluaticum, aut creticum 10*a*
Vinum lesbicum 10*a*
Vinum campanum 10*a*
Vinum achaicum 10*a*
Vinum albanum 10*a*
Vinum latinum 10*a*
Vinum buxentinum 10*a*
Vinum cæcubum 10*a*
Vinum formianum 10*a*
Vinum ſegninum 10*a*
Vinum ſabinum 10*a*
Vinum calonum 10*a*

Geminianenſe 10 *a*
Vinum lucenſe 10 *a*
Vinum apianum 10 *a*
Rubellum 10 *a*
Oppianicum 10 *a*
Opimianum 10 *a*
Vinum aurelianum 10 *a*
Vinum pollianum 10 *a*
Vinum ualerianum 10 *a*
Vinum allobrogicum 10 *a*
Vinum rheticum 10 *a*
Vinum pellinæum 10 *a*
Vinum reginum 10 *a*
Vinum priuernum 10 *a*
Vinum tiburtinum 10 *a*
Vinum præneſtinum 10 *a*
Vinum guaranum 10 *a*
Vinum nomentanum 10 *a*
Vinum ſinueſſanum 10 *a*
Vinum marſilianum 10 *a*
Vinum uluanum 10 *a*
Vinum fundanum 10 *a*
Vinum barolianum 10 *a*
Vinum ſpoletanum 10 *a*
Vinum caulinum 10 *b*
Vinum trebellianum 10 *b*
Vinum rupilanum 10 *b*
Vinum ſiracuſanum 10 *b*

Vinum

Vinum mamertinum 10 *b*
Vinum boricinum 10 *b*
Vinum herbulum 10 *b*
Vinum tarentinum 10 *b*
Vinum Benentanum 10 *b*
Vinum coſtanti num 10 *b*
Vinum lagi nium 10 *b*
Vinum aminæum 10 *b*
Vinum luſitanum 10 *b*
Vinum gallicum 10 *b*
Vinum burgundicum 10 *b*
Vinum uaſconium 10 *b*
Vinum uindomicum 10 *b*
Vinum andianum 10 *b*
Vinum delnenſe 10 *b*
Vinum iſatinum 10 *b*
Vinum prægeanum 10 *b*
Vinum fixanum 10 *b*
Vinum fuſianum 10 *b*
Vinum aimum 10 *b*
Vinum tripholinum 10 *b*
Vinum labicanum 10 *b*
Vinum ibleum 10 *b*
Vinum netinum 10 *b*
Vinum ualuianum 10 *b*
Vinum uenafranum 10 *b*
Vinum erbulum 10 *b*
Vinum ſucrotinum 10 *b*

Digitized by Google

Vinum marſilium 10 b
Vinum ſalernitanum 10 b
Vinum ſanſeuerinum 10 b
Vinum maſſicum 10 b
Vinum priuernuntianum 10 b
Vinum pretunum 10 b
Vinum ceſenaticum 10 b
Vinum mæcenaticum 10 b
Vinum grauicanum 10 b
Vinum ſtonienſe 10 b
Vinum arſinum 10 b
Vinum titacazonum 10 b
Vinum adrianum 10 b
Vinum thabianum ſiue licurgicum 10 b
Vinum licurgicum præcipuum 25 b
Vini dotes 17 a
Vinum Homerus commendat 17 a
Vinoſus Ennius 17 a
Vinum laudat Demetrius poeta 17 a
Vinum Perſæ commendant 17 a
Vini uſus à Platone deſcriptus 17 a
Vinum potans Homerus, cæcus afficitur
Vinum immoderate potans Ennius in articula rem morbum incidit 17 b
Vinolenti multi infeliciter extincti. 17 b
Vinolenti ſacerdotes à Paulo damnati 20 a
Vinolentia homines in beluas conuertit 19 b
Vinolentus princeps morte mulctandus 20 a
Vino

Vino forma perit 20 a
Vinum moderate bibebat Romulus 20 a
Vino magiſtratus abſtineant 20 b
Vino abſtineant exercitus ductores 20 b
Vini copia diuerſos cauſat effectus 20 b
Vini uſus immoderatus quid pariat 21 a
Vini genera infinita 22 b
Vina omnia credidit connumeraſſe Democritus 26 b
Vini genera an ſint eiuſdem naturæ 26 b
Vini diuerſæ naturæ 27 a
Vinum Arcadiæ prodigioſum 27 a
Vinum in Tapſo contra ſerpentum ictus. 27 a
Vini diuerſorum generum problema 28 a
Vini calorum dubitatio 29 b
Vinum dulce bibant, qui nullum affectum ſentiunt 30 a
Vinum album quibus dandum 32 a
Vinum eſt miniſtrandum 32 a
Vinum celerrime nutrit 32 b
De uino noua dubitatio 32 b
Vinum quomodo bibendum 33 a
Vinum non ſemper calefacit 33 a
Vino immoderate ſumpto, qui morbi oriantur 33 a
Vinum non dandum podagricis 35 a
Vinum nec pueris, nec mulieribus, nec adultis conuenit 35 b

Vina

Vino ebibito mulier occiditur. 36 a
Vinum prægnantibus utile 36 b
Vinũ laborantibus dolore uentriculi utile 37 a
Vinum à niue, & nitro refrigeratum 37 a
Vinum uetus febrem concitat 37 b
Vinum an podagricis dandum 37 b
Vinum quale bibendum a uolentibus generare 38 a
Temulenti inepti ad Venerem 38 a
Vinum cur aſſimiletur atræ bili 39 a
Ceruiſia 55 b
Vinum diuinæ parti nocet 22 a
Vinum ieiunis ſumptum podagram generat, neruisq́; nocet 52 b
Vini immoderatus uſus plures in podagram conijcit 53 a
Ariadna inter ſidera cæli fulget 13 a
Coronam Ariadnes Liber pater in aſtris tenebat 13 a
Bacchus inter aſtra cum Marte 13 a
Silenus inter aſtra cum Baccho 13 a
Epimenides philoſophus diu dormiuit 13 b
Cleoſantus medicus antiquus, de quo Plinius li. XXIIII. *Cap.* XVI. *meminit* 16 b
Cicero in Tuſculanis de Alexandro meminit 18 a
Fons Clitorius 20 a
Anacharſes abſtemius 20 b

Maſſi-

Maſſiniſſa ad uinum temperatus, centum uixit annos 20 b
Pompeius, & Cyrus ſenior ad uinum temperatiſſimi 20 b
Populi diuerſi temulenti 21 a
Certamen bibendi apud Germanos 21 a
Aquarum diuerſæ ſpecies 26 b
Nili inundatio in Aegyptum 28 b
Aquarum ſapores 28 b
Saporum utilitas 29 a
Saporum proprietates 30 a
Germani bibaciſsimi cur non apoplexiam incurrunt 33 b
Vinum in quibus febribus dandum 42 a
Vinũ dulce & mulſum cur minus inebriat 42 b
Temulenti in rigorem, & pleuritias incurrunt 43 a
In uino quæ conſideranda 43 b
Vinum auſterum poſt dulce ebibitum, cur non inebriat 44 b
Vinum cur reddit hominem uigilem 46 a
Vinum cur bilioſos furentes reddit 46 b
Vinolenti cur tremunt 47 a
Vinũ cur parũ lymphatũ citius inebriat, quàm non dilutum 47 b
Vinum quod bibendũ poſt eſum perſicorũ 49 a
Vinum ualde uetus in quo ordine calefacientiũ ponendum 51 a

Vinum

Vinum contra uenena 51 a
Vinum cur natura calidum, actu frigidum inue nitur 51 a
Vinum cur congelatur 51 b
Vinolenti non poſſunt liberis operam dare 53 a
Vinum ſenibus dandum 53 a
Vino aquam miſcuit Staphilus primus 54 b
Vinum factitium pluris generis 55 a
Vinum factitium à Dioſcoride, Catone, & Colu mella deſcriptum 55 b
Conuiuij narratio 4 b
Seneca epiſtola XXXVIII. *de Alexandro me minit*
Plinius lib. xiiij. cap. v. *de Hippocratis, de uino, ſententia* 20 b
Xenocrates Iuuenem ad uini temperantiam re- uocauit 21 a
Ariſtippus Philoſophus in uoluptatibus ſummũ bonum poſuit 22 a
Martialis de uino 23 a
Medicus non poteſt inueſtigare unam commu- nem naturam uini, ſed Philoſophus. 27 b
Theophraſtus primum à Platone, inde ab Ari- ſtotele didicit 28 b
Animalia ſimplici elemẽto non nutriuntur 29 a
Sapor dulcis medium continet locum 29 b
Manna generatur ſub canis ſtellæ tempore 29 b
Saporum proprietates 30 a

Non omnia amara,ſicut calidæ ſubſtantiæ 30 a
Opium frigidiſſimum,& amarum 30 b
Dubitatio de amaris an ſemper nutriant 31 a
Dubitatio de odorum genere 31 a
Galenus medicorum dux 33 a
Adulatio ſimilis chamæleonti,uirum probum nõ decet 34 a
Menocrates medicus Siracuſanus 34 b
Protagoras ſophiſta 34 b
Pythagoras Philoſophus moralis 35 a
Galeni laus 38 a
Modus gignendi maſculum, aut fœminam 38 b
Ariſtot.de generatione animalium 38 b
Epicurus uates Marſus 38 b
Iuuenes Lacedæmonij ſenibus aſſurgebant 38 b
Poetarum ſententia de Venere, & Baccho 39 b
Melancholici proni ad Venerem 39 b
Melancholici plurimi ſibi mortem conſciue-runt 40 a
Medici officium eſt affectos remouere,& ſubſtantiam innatam fouere 42 b
Quomodo ex aromaticis fit dolor capitis 43 a
Temulenti ualde cur minus ſentiunt, quàm parum ebrij 44 a
Ebrietas affectus calidus 44 b
Temulentis ualde cur non accidit ſomnus 45 b
Somnus eſt animi, & corporis paſſio 45 b
Gelu per accidens calefacit 47 a

Genera-

Generatio tonitrui 47 a
Semen ebrioſi cur improficuum 48 a
Ebrij cur balbutiunt 48 a
Homo ſub aqua non loquitur 48 b
Ebrijs cur una res plures uidetur 48 b
Ebrij cur gaudent ſolis calore 48 b
Tragemata in ſecunda, uel tertia menſa cur ponantur 49 b
Democritus ſemper ridebat 50 a
Marius melancholia inſaniebat 50 a
Philoſophi cur fuerunt melancholici 50 b
Archimedes melancholicus 50 b
Saturni, & Iouis coniunctio facit homines ingenioſos 50 b
Ariſtot. de miſtis 51 b
Sydus uindemiator 54 a
Menelaus ad conuiuium Agamemnonis 56
Sapientia non minus neceſſaria principibus, quàm corpori anima. 4 a

FINIS.

Digitized by Google

IACOBI PRAEFECTI NETINI PHILOSOPHI, ET MEDICI SICVLI,

de diuerſorum uini generum genera.

DIALOGI.

perſonarum nomina.
CALISTVS, CLEOBOLVS, ROTA, MENIPPVS *philoſophus.*

CALISTVS.

QVID hic agimus Cleobole? Cur ſole ſub ardenti, hac manemus in platea? hoc æſtu, meridianoq́; tempore; ad umbracula ſecedamus; frigus captemus opacum. CLEO. Quo nam ituri Caliſte? Quæ à nobis umbracula torrentem ſolem pellent? CAI. ad amænos Rotæ Clariſsimi uatis proficiſcamur hortos, qui in hortorum medio marmoreũ ſtruxit conſeſſum, quẽ uirentibus lauri frondibus, myrtiue operuit, ornauitq́; Imaginibus muſarum, atque Apollinis; in hac autem hora, mollis aura Zephiriq́; ſpirant placidè. CLEOB. Qua nam in regione Rota noſtri amãtiſsimus, ſuos

habet hortos?ædesq́; amplas? quas Ioui, Xenio, Genioq́; bono dicauit. CAL. In Egle, in qua extat cælũ ſaluberrimũ, iuxta mare, intra urbis Neapolis noua mænia, quæ magarem intra mare cæruleum exiſtentem, atque uetuſta Luculli Romani ædificia ſublime ſpectat, quæ uoluptatis honeſtæ cauſa, à fundamentis erexit, & ea modo diruta penitus miratur, noua uirentia uiridaria, domosq́ue turritas prope littora pelagi, Mergellinamq́; Miconi admodum carã, & Porthinis Eglen apricã, arboribusq́; uariis, & uitibus ornatam, utrũq; complectitur ueluti Iſthmũ Corinthiacum. CLEOB. Eamus ad florentes hortos,& ad Rotam, latinis muſis, pariterq́; Hetruſcis prorſus deditum; qui nos amicos caros habet, ut Oreſtes Pyladem, & Pythias Damonem,& Scipio Lælium. CAL. Me Hercule uir eſt, qui apud principes gratia plurimum ualet, dulciſsimusq́; uates eſt; & ut breui complectar omni genere doctrinæ ualde ornatus, ſuisq́; metris rhytmisq́; nõ ſolum aures uacuas hominum, ſed Sirenum demulcet;animosq́; urbanitate hilarat. CLEO. Quid commoramur? CAL. Eamus,calor.n.ſolis maximus eſt; ardentibusq́;

exſudo

exſudo caloribus, CLEOB. Per Iouem, ex omni parte mei corporis defluunt ſu dores, inſtar aquarum fontium; feſtinemus Caliſte, & cito ad Eglen accedamus; uidere & audire Rotam dulce loquentem, in ſuis apricis tectis, pictis ſa tis, ſatisq́; deſidero, cuius poematibus iuuenes bonarum muſarum ſtudioſi,ſenesq́; graues delectantur, cum propter elegantiam mirasq́; ſentētias, tum propter lepores Atticosq́; ſales,ſuis in carminibus conſperſis. CAL. Ita eſt,Cleo bule iam Egle appropinquamus; aſpice florentes hortos,ædesq́; nouas atq; celſas noſtri uatis Rotæ amiciſsimi. CLEO. Oh mi Caliſte, Ioui optimo maximoq́; grates ago, quia hac hora hic ſumus; Iā noua & amæna uireta nouaq́; ædificia ui deo, mirifice gaudeo,laſſus de uia nempe ſum; nam hic dies, Sole ardētiſsimo, ardet; opus mihi quiete eſt. CAL. Abeamus hinc ad fores uiridarii, quas aperiri uideo,ubi ſedilia ſunt; CLEOB. Probè inquis mi Caliſte, & quia ad locum peruenimus optatum, non abſq; labore; longa enim mihi ſeni fuit uia; interdum aliquantiſper conſeſſum capiamus. CAL. Libenter,tēpus certe quieſcendi eſt, Cleobule, quia benigne nos

Egle cœpit, laſſosq; ſatis recreauit, ita quod nullum modo ſentimus laborem; hinc diſcedamus, & Rotam ſalutemus, in ſuo atrio, marmoreis lapidibus conſtructo, pictoque, ſtantem; Imaginibus antiquis poetarum ac oratorum admodum ornato. CLEOB. Recte inquis, eamus eum ſalutatum. CAL. Perge, ſequar. CLEOB. Salue Rota amicorum optime: Salue decus muſarum, & dimidium animæ meæ. RO. ſaluus ſis Cleobule ac felix, ter quaterq;, una cum Caliſto noſtro; mirifice gaudeo aduentu inopinato ueſtro; mihi ædepol ſumma eſt lætitia, ſummaq; felicitas, qua ueſtrã amicitiam ſum aſſecutus; quã inter nos tam fidelem incepiſtis; cuius ſacra domicilia, pectora ueſtra ſunt; eamq; ſanctè colitis; moribus enim doctrinaq; Socratis ab adoleſcẽtia uitam omnem ornaſtis ueſtrã, iure, ſapientiſsimus quisq; ueſtram diſcupit neceſsitudinem; dicite, quare hoc calidiſsimo tempore, & hora non oportuna, ad Eglen ueniſtis? CLEOB. CAL. uenimus, gratia fugiẽdi Solis calores, in leone, exiſtẽtis; tui maximo deſiderio moti. RO. probè feciſtis, interea capite has ſedes, laſſos ambos longo itinere, atque labore uos uideo.

deo. Cleob. Ita ſane eſt, ſed uiridario tuo amæno, noſtra nẽpe recreantur corpora, animiq́;, quòd ſub tutela Veneris poſuiſti antiquos hortos, regis Adonis, Alcinoi, Heſperidumq́; tuum uiridariũ ſuperat. Sed dicas, quæſo, quis nam libellus eſt iſte, quem tua ſiniſtra tenet? Ro. Accii ſannazarii opus eſt, quo poeta ob elegãtiam linguæ latinæ, ac inuentionem mirificè delector, ut Alexander rex magnus, Homeri lectione oblectabatur, cuius poemata crebro in manibus habebat; & ſi quando mihi à domeſticis, atq; familiaribus negotiis, hic animus relaxandus ſit, nullum alium capio librum, ad legendum quàm elegias, atq; eglogas piſcatorias, Accii uatis clariſsimi; ut Scipio Aphricanus, pædiam Cyri, noctesq́; diesq́; perlegebat; Sannazarius Hercle inter neotaricos uates, in ſcribendis poematibus, laudes meruit maximas; tanta quidem dexteritate ſcripſit, quòd antiquis poetis proximus fuit; ea enim quæ ſcripſit, uenuſtatem bonorum redolent poetarum; niſi inuidorũ opinio, ridicula ueritatis obſtet. Cleob. Optime iudicas; ſed, Iouinianum'pontanum poetam illuſtrem, ſententia uirorum doctiſsimorum, præci-

pue hominis, omnium ſcientiarum peritiſsimi; cuius doctrinam Minerua doctiſsima, apud gymnaſia tã Græca quàm Latina, in diuerſo terrarum orbe, ſatis commendat; miriſq; laudibus extollit, & inter antiquos diuinoſq;uates, atq; inter clariſsimos oratores numerandum eſſe cenſet. Ro. Non aliter iudico; Sua enim Calliope Publium Maronem ſequutus eſt, & arte dicẽdi Ciceronem, & tu Caliſte de iis uatibus quid cenſes? Cal. Idem ſentio, quod tu dicis, nam ea quæ commendas Rota doctiſsime ab omnibus laudatis uiris probantur, quamuis hominum opinio ſemper uaria fuerit. Ro. uera Caliſte loqueris, Homerus enim omnium poetarũ optimus, diuinuſq;, qui non minus philoſophus quàm uates fuit, plures Ariſtarchos, plures Momos pluresq; Heraclitos fugere non potuit, non ſecus Archilochus, quem Heraclitus Epheſus acriter carpſit, id æque omnibus poetis, hiſtoricis, oratoribus, atq; philoſophis, omnibuſq; demum aliarum ſcientiarũ auctoribus contingit. omnes enim illi qui poemata fingere, hiſtoriaſq; componere ignorant, atq; concionari, cauſaſque rerum ſcrutari, cenſores acres,

criticiq;

criticiq; iniuſti euadunt. CLEOB. ita eſt, ſed ſermonem hunc omiſſum faciamus. Ro. bene inquis. unde ad me hodie ueniſtis? nũquid ex academia ueſtra? CLEOB. Cal. nequaquam, ſed ex platea ulmea, ultro ad te uenimus, cauſa noſtros recreandi animos. Ro. auſpicato ueniſtis, nil mihi gratius hodie eueni re potuit, quàm uos uidere atq; alloqui, enimuero auidus uos uidēdi eram, iam annus eſt, me caruiſſe ueſtro colloquio dulciſsimo, quorum amicitiam principes non parum deſiderant, quia in ſtudiis optimorũ philoſophorum peripateticorum educati eſtis, principibus regibuſq; non ſecus ſapientia eſt neceſſaria, quàm corpori anima. CLEOB. CAL. ueriſsima Rota uates dicis, nunquàm Hercle philoſophari ceſſauimus, & ſemper plura diſcentes ſeneſcimus, & nemo philoſophus fieri potuit, niſi quàm plurima in uita ſua diſcat, & in ſtudiis bonarum diſciplinarũ patiatur idē quod paſſus laborioſus Cleantes fuit. Ro. Sic eſt, iure philoſophi clariſsimi eſtis, nã Bononiæ Patauiiq; uiginti annos philoſophiæ uacaſtis, ut Ariſtoteles Athenis; & ob amorē bonarum ſcientiarum, amplum patrimonium (ut

Anaxagoras) diſsipaſtis, merito reges ſapientiſsimi, laudatique principes ueſtra utuntur familiaritate, & ad aulas regias frequẽtius uos accerſunt, quos meliores ac moderatiores uos redditis, & ad bene faciendum propenſiores, iure apud ipſos inuitis, & merito ſuas uobis diuitias impartiunt, quia à uobis philoſophiam, ut Alexander rex Macedoniæ ab Ariſtotele, audiuit, iccirco ſapientiores, ac prudẽtiores euadunt; philoſophia enim animos principum illuſtrat, quæ regere Imperium, regnumq́; augere ſcientiſsime docet, & felix eſt regnum cuius rex eſt philoſophus; hactenus de philoſophia; Interdum enim Caliſte ad cubiculum accedas noſtrũ, & in eo recumbas, ſcio quidem te meridiano tempore ſolitum eſſe dormire. CAL. ita mi Rota faciã, ut iubes, ſomnus quippe ſenſim mea irrigat mẽbra; ualete amici, ad ſoporem mollem acce-

narratio conuiuii,

do. ROT. i felix, è in utranque dormias aurem, Interea Cleobule ſympoſium nouum, ſplendidumq; mihi narrato, in quo ex numero ſelectorum conuiuarũ tu fuiſti. CLEOB. Libenter conuiuiũ numeris omnibus abſolutum in electo loco, electoque tempore, magno cũ appa-

apparatu, conuictoribus innumeris, haud loquacibus, ultra muſarum, gratiarumque numerum, prælautum, dignumq; memoratu; menſasq; antiquas ſuperans ſyracuſanas, quàm breuiter tibi narrabo. Ro. mihi Cleobule rem gratam feceris ſi ocyſsime ſympoſium narraueris, incipe obſecro, & nihil ei reliqui facias. Cleob. Cum Diomedes carrafa Arriani antiſtes modo Cardinalis amplisſimus, olim regiam amplam ædificaſſet, tabellis, ſtatuis, picturis uariis, & columnis marmoreis ad modum decoratam, in qua dies nulla umbroſa, tenebræq; nullæ uidentur, cuius prælucentes fores atque argenteas, Vulcanus faber ſignis uariis cœlauit, habet porticum amplam, longamq;, quæ auram die ſereno placidoq; ſemper accipit, & extra porticum latã ſignis Phidiæ, Praxitelisque ornatam, hortos pomiferos redolentesq; conſeuit topiariis uiteis, myrteis, laureisque contexuit, cui neque æſtate, neque autumno, neq; hyeme, neque uerno tempore fructus uarii dulcesque deficiunt, & poma poſt poma ſeneſcunt, in quibus pudicæ formoſæq; puellæ, matronæq; graues, uerno tempore, roſas, uiolas

Diomedes carrafa antiſtes Symphoſiaſtes.

las, floresq; alios ungue tenui colligũt, corollasq; odoriferas contexunt, æſtate, & autumno quas illos fructibus uariis complent, hoc ſane uiridarium Alcinoi uireta phœacum regis, amænitateque ſuperat, atq; pomaria Cyri principis perſarum, fontibus, fructibus, floribusq; antecellit, conſitumq; loco ſaluberrimo eſt, ſub urbe Neapoli, prope littora ſinuoſa maris uicina lõgo antro quod Coccetum condidiſſe memoriæ proditum eſt, quod euntibus Puteolos, Baias atq; ſinum Lucrinum uiam pandit propè pauſylipum montem uitiferum apricumq;, in quo mira eſt cæli clementia, ubi ſenes multi, aui, proauiq; uidentur, in cuius radicibus, ſcopuli exciſi, Mergellinæ Nymphæ ſunt, quæ in ſuo littore ſedens uarios ludentes piſces in æquore ſpectat, & in iiſdem ſcopulis, littoribusque curuis, Sanazarius uates Neapolitanus celebris, phanum operoſam uirgini immaculatæ Syriæ Paleſtinæ deiq; optimi maximi parenti uiuens dicauit haud procul à tumulo Publii Maronis principis latinorum poetarũ. In hoc uiridario atque myrteto palatioque pontificio, conuiuium hoc non minus nitidum quàm frugi, amicis do-

Pauſylipus mons ſaluberrimus.

ctiſſi-

ctiſsimuſque uiris antiſtes excellens animi magnitudine parauit, quãuis corpore ut ſtatura fuerit paruus, ut Tydeus Oenei regis filius, qui armis inclitus fuit; ſolet quidem in corporibus exiguis magna regnare uirtus, per Iouem magna feſtiuitate Sympoſium celebrauit tanta hominum frequentia & numero diſcumbentium, cum prius in ſacro templo ad aram ſolennem Deo optimo maximoq; ſacrificaſſet, pro pontificatu & ſalute Pauli IIII. Pontificis maximi in urbe Roma nuper creati, à ſenatu prudentiſsimo toga induto purpurea, quem Deus in uiam æternæ ſalutis dirigat, ut alios optimos Põtifices; & menſæ copioſe magnificeq; ornatæ paratæ fuerunt, ſub conopeo trabico, & in abaco mira compoſito arte, quem citreorum frondes, aliarumque arborum inumbrant, opus quidem topiarium erat, uaſa corinthia ex auro fuluo, argenteoq; antiquo ordine poſita erant, quibus antiſtes maximus in ſuis utebatur menſis, hora nona poſt ſolis ortum, Claſsiarii tubis canoris, atq; tibicines tibiis lõgis ſignum cœnæ conuiuis omnibus dederunt. Ro. dicas mihi Cleobule couiuas. CLEOB. Maximus fuit

con-

conuiuarum numerus, quos omnes nominare longus eſſet ſermo, ſed quàmplures ſecutos tibi narrabo. hi fuerunt Placitus ſangrius uir grauis, omniq́ue doctrinæ genere admodum ornatus, Iulius Cæſar Caraciolus qui lyricos uerſus Hetruſca muſa dulce canit, Antonius Carrociolus eloquētiſsimus, moribus candidis literisq́; atticis, romaniſque eruditiſsimus, Marcus Antonius Paganus rei militaris diſciplinæ peritiſsimus qui de armis & de natura equorū ad principes copioſo ornatoq́; ſtilo Hethruſco ſcripſit, Scipio Bicciutus iuuenis nō minus uirtute quàm antiqua nobilitate clarus, Ferdinādus carrafa muſis latinis Hetruſcisq́ue candidisq́; moribus admodum inſignis, Franciſcus Antonius uillanus Philippi regis Cæſaris filii fidusque prudentiſsimus cōſiliarius, Ioānes Angelus Piſanellus iuris conſultus acutiſsimus, optimusq́; patronus, qui ob ſummam prudentiam legumq́ue doctrinam, merito in numero ſapientū eſt habitus, Marinus Fleccia, Paulus Magnanus, legum doctores clariſsimi, qui iudiciis tanquàm Dynaſte iuſtiſsimi præſunt, & unicuique quod ſuū eſt ſine controuerſia tribuunt, Thomas Naderius

rius ciuilium ſacrarumq́ue legum peritiſsimus patronusq́ue acerrimus, Marcellus Berragutus Senenſis iuris conſultus, qui leges ciuiles in gymnaſio Neapolitano ære regio publice interpretatur, Antonius Barrãtius ſenex barbatus iureconſultus ualde grauis, & ad conſulendum prudentiſsimus, qui in iudicio iuſtiſsimus eſt, & aures non faciles criminatoribus donat, uti uiros decet ſapientiſsimos, Marcus Antonius Flocarus iuris ciuilis pontificiiq́ue peritiſsimus, cauſarum forenſium maximus patronus. Federicus lõgus Minois Lycurgi, Solonisq́ue doctrinæ maximus ſectator, Antonius Feltrius iuuenis doctiſſimus, doctrinaq́ue legum ciuiliũ, iurisq́; ſacri pontificii ualde decoratus, Andreas Coſcia uir pius erga amicos, pietatis, officii, religionisq́ue obſeruantiſsimus, Camillus Scorciatus homo non minus doctrina quàm moribus optimis inſignis omniq́ue laude dignus, qui ſuos amicos ita caros habet ut C. Lælium Scipio Aphricanus, Ioannes Baptiſta Manſus ad legum ſcientiam peritus, ad conſilia & urbes gubernandum prudentiſsimus, qui tribunus Populi diligentiſſimus eſt. Hi ſimul in longa menſa ſederunt

runt cænantes,& in altera menſa hi con uictorum cænauerunt: Epicurus poeta ſenior genere Marſus, qui inter latinos poetas claret Hetruſcosq;, quia ex Helicone phebi ſuſcepit coronã: Nicolaus Frãcus uates acutiſsimus,qui plurimũ in ſcribẽdo candoris,ſalis,felliſq; habet, quẽ Camœnæ romanæ Hetruſcæq; aluerunt: Antonius Mantuanus,non minus philoſophus quàm uates, qui erga Deum pietatẽ habet, erga mortales iuſtitiam,& in actiones ſuas prudentiam: Loyſius tãſillus muſarum Hetruſcarum decus: Ioannes Baptiſta primus Apollinis muſarumq; comes: Adrianus Guilielmus muſarum bonarum hoſpes ueterumq; ſtatuarum atq; antiquitatis amator, quibus ſua porticus ſatis eſt ornata: Ioannes Franciſcus Brancaleo, philoſophus, orator, atque medicus celeberrimus utriuſq; linguæ peritiſsimus, cuius eloquentiam Demoſthenes, Iſocrates, Ciceroq; Romanæ eloquentiæ pater,una admirarentur. dulcis enim & numeroſus eſt in dicẽdo, & ſua eloquentia & dulcedine orationis hoſtes hoſtibus conciliare poſſet atq; urbes inimicas ſua oratione ſubigere: Marinus Spinellus archiartos in medendis humanis

corporibus

corporibus peritiſsimus admodumq́; fortunatus,qui merito patritiis atq; Regulis Neapolitanis carus eſt;ut Theombrotus medicus clariſsimus Ptolomæo regi, qui Antiocham regem ægrotãtem incolumitati reſtituit:Marcus Bellocta patria Beneuẽtanus mathematicus philoſophus, & medicus præſtantiſsimus, qui de ſtellis fixis motuq́ue planetarum haud ſecus loquitur quàm Anaximãder Mileſius, atque Deroſus: Iacobus Damaſius patria Brucellenſis nullius ſcientiæ expers: Ioannes Paulus philoſophus & medicus clariſsimus, Iacobus Toletus medicus rationalis celeberrimus, Petrus Milo Hiſpanus medicus illuſtriſſimi Ducis Albæ peritiſsimus, Petrus Marius Maurus genere Auerſanus medicinæ & philoſophiæ ualdè ſtudioſus, Nicolaus Comes Niphi philoſophi auditor medicæq́; artis ualde peritus,Ioãnes Argenteſius Caſtellonouenſis philoſophus & medicus acutiſsimus, qui in uerba Hippocratis, Galeni, Ariſtoteliſq́; philoſophorum principis, addictus hoc anno à rege auro honorifice conductus paruã artem Galeni in ſtudio noſtro Neapolitano publice docuit, & alter Aſclepiades Patrenſis eſt, qui nouæ

ſectæ medicinæ fuit autor, Ioannes Antonius Nouanotrius medicus dialecticus eruditiſsimus, qui acute cum philoſophis & medicis diſputauit, Antonellus Rogerius patritius Salernitanus medicus & philoſophus rariſsimus, Donatus Antonius cognomento ab Altomari arte medicus & famiglia inſignis, Ioãnes Thomas Copula medicus clariſsimus ut alter Democratus, Troilus Laurus arte Apollinea admodũ clarus, Ioannes Bernardinus Longus, philoſophus & medicus eruditiſsimus qui in ſtudio philoſophiæ Portio ſucceſsit philoſopho, ut Theophraſtus Creſius Ariſtoteli, Ioãnes Antonius Piſanus iuuenis doctiſsimus, in re medica alter eſt Aeſculapius, qui conclamatos homines ad uitam, ut Androgeum ab Athenienſibus peremptum, ab inferis ad ſuperos reuocauit, & Minoi parenti ipſum reſtituit, Antonius papus medicus clinicus, qui morbo affectis opem non mediocrem affert, ut Criſippus, Ioannes Angelus Romanus iuuenis acutiſsimus, in medicina alter podalirius, Sacrarumq; literarum maxime ſtudioſus, Laurẽtius Eucharini Chariſei philoſophi & medici clariſsimi filius, arte medica et uirtute

pa tris

patris decoratus, Aſcanius et Proſper Santini fratres cōcordes, quorum unus podalirium ſequitur & alter Chironem: Diogenes Siculus medicus clinicus nō obſcurus, cui fortuna ſecūda ſemper inimica fuit, quæ bonis ſemper aduerſatur, malisq́; prodeſt & nunquàm perpetuo eſt bona: Carolus perfectus Machabeus, philoſophiæ, medicinæ, artisq́; dicendi omniū peritiſsimus: Victorius Salētinus Græcis literis, Latinisq́; clariſsimus: Michael Caluus, & Ioānes Baptiſta Pariſius iuuenes ſiculi philoſophiæ & medicinæ ſtudioſiſsimi: Magiſter Ambroſius ordinis diui Dominici ſacræ Theologiæ fideliſsimus interpres; maximusq́; concionator: Menippus philoſophus & humani corporis moderator clariſsimus, maximusq́; Palatinus. Et in alia mēſa ſimul cænantes erant Thomas Laurus philoſophus & medicus clinicus atq; Iatraleptes, ut Arcagatus Pelopōnēſis, qui primum ex medicis Romā uenit: Pyronius peripateticæ doctrinæ ſatis ſtudioſus: Ioannes Iacobus Sagiſius: Pyreus Ant. Teuerona: Ioannes Baptiſta Roſillus: Franciſcus Ant. Cattus artis Machaomæ peritiſsimi, humanorumq́ue corporū defenſores, atque eximii pro-

pugnatores ac malorum morborũ propulſores natura duce. ſed alios cõuictores minime narrare poſſum,quos in cõuiuium Antiſtes maximus excepit, qui in menſis ſplẽdidis laute diſcubuere, ne te moleſtia afficiam, ut homo garrulus moleſtiſsimus, qui auditores non facile aſſequitur. Ro. Hactenus de conuiuis dixiſtis ſatis, ſequere modo narrationẽ epulorum,ac ordinem cõuiuii: certe tu nunquam garrulitate uſus es, ut tonſores, ad quos loquacisſimi mortales confluunt, atque aſsident,te libenter audio quia ſemper ad gratiam uireſcis,& in dicendo nouus es ſemper, nullumq́; faſtidis. Cleob. Subito ſedentibus conuiuis, quidam ex miniſtris malluuia argentea uaſaq́; criſtalli, elatis dextris cœperunt, & primum fuderunt aquam manibus Antiſtitis,qui ſummũ accumbebãt eorũ,deinde conuiuæ omnes ſuos aqua abluebant manus, aliiq́; miniſteria ſymposii magno diſtinxerunt ordine. quidã menſas omnes mantiliis niueis onerarunt, alii cerere, alii dapibus uariis & prompte miniſtrabant, alii pocula aurea manibus elatis geſtabant. Interdum cyathos, crateras uino replebant ſpumãti rite porrigentes cœnantibus, tur-

ba

ba frequens miniſtrorum in uiridario amœno modo hac modo illac uoluebatur, motusq́; uarios intermiſcēs, ac inter dapes uarias conuiuæ hylares uaria petebant uina uti mos eſt in conuiuiis in quibus commune certamen bibendi eſſe ſolet, quod nulli recuſare licet, tūc poculatores uina poculis crateriſq́; fuderunt ea propinantes petentibus. Sed conuiuæ oēs citra diu ut cum bibebant ea uina. In hoc cōuiuio parata innumera fuerunt & difficilia, dum uini præſertim à diuerſis adducti regionibus, à quibus & uaria eius qualitate, diuerſa ſumit nomina, atq; etiā ab urbibus agriſq́; à quibus trahit originem, ſicuti Vinum Falernum, Græcum Pramniū, Cariſtiū, Maroneū, Marcociacum, Maluaticum, Creticum, Lesbicum, Campanū, Acaicum, Albanum, Latinum, Buxentinum Cæcubum, Formianum, Segninum, Sabinum, Chiium, Calonūm, Geminianenſe, Lucenſe, Apianum, Rubellum, Oppianicum, Oppimianum, Aurelianum, Pollianum, Valerianum, Allōbrogicum, Rheticum, Pellinæum, Reginum, Priuernum, Tiburtinum, Præneſtinum, Guaranum, Nomētanum, Sinneſſanum, Sueſſanum, Marſilianum, Vluanum, Fundanum, Ba-

Vini uaria genera in ſympoſio parata.

rolianum, Spoletanum, Caulinum, Trebellianum, Rupilanum, Syracuſanũ, Mamertinum, Horicinum, Herbulum, Tarentinum, Beneuentanum, Coſtãtinum, Laginium, Aminæum, Luſitanum, Gallicum, Burgundicum, Vaſconium, Vindomicum, Andianum, Delnenſe, Iſatinum, Prægeanum, Fixanum, Fuſianum, Aimum, Tripholinum, Labicanũ, Ibleũ, Netinum, Valuianum, Venafranum, Erbulum, Sucrotinum, Marſilium, Salernitanum, Sanſeuerinum, Maſsicum, Priuernuntianum, Pretunum, Ceſenaticũ, Mœcenaticum, Grauicanum, Stoniẽſe, Arſinum, Titacazonum, Adrianum; Multaq; alia genera uini pocillatores conuiuis attulerunt, quorum nomina in infinitum producerentur ferè, nec memoriæ hærent omnia, unum quodq; in ſuo genere redolebat profecto ueluti nectar potus deorum gentium. Interea chirotomi, Phaſianos, Attagines, Capos, Gallinas numidicas, Pauones, Anſeres, Anates, Papiones, externas aues Turdos, Ficedulas, pluresq; alias uolucres, Apros, Portellosq; lactentes ueribus inaſſatos, gladiis acutis mira manuum arte diuidebant, menſisq; diſtribuebant omnibus; aliique miniſtri anhelãtes in hortorum

Thabianum, ſiue Ligurgicum.

ſtra-

ſtratis currebant, ferentes patinas plenas tectis, artocreis, atq; aliis dapibus ſaliaribus quibus Architiclinus omnes ornauit menſas, ac oportune conuiuis uniuerſis exhibuit; poſtremo centum quinquaginta diſcoboli ætate pares, bellariis ultimas impleuerunt menſas, quæ late conuictores epulari non ceſſarunt quamuis uentriculos dapibus uarietateque uini exſaturatos habuiſſent. ſed poſtquam amor uini poculis compreſſus eſt, famesq́; epulis uicta ceſſauit, Symposiaſtes amplum ac gemmiferum craterem falerno uino ſpumãtiq́; ſibi plenum dari popoſcit libauit, libatũq́; porrexit uniuerſis conuiuis qui ſummo tenentes ore libauerunt; at Menippus philoſophus & medicus expertiſsimus, maximusq́; Palatinus ſiue aulicus, læta frõte crateram ſuis accepit manibus cum talia diceret; adſis Bacche dator lætitiæ bone decus, & hylaris ſe proluit auro; & falernum magna cum uoluptate hauſit. Solet enim ex amphiteto in menſis regalibus bibere. Remotis denique menſis theſſaratis, ſcena, magna arte parata fuit, in qua Bacchus, Iouis ex Semele filius ſuper Tygridem equitans uidebatur, cui facies muliebris erat, & caput

armatum cornibus acutis, uelatumq́; racemis, pectusq́; nudum, cuius ſiniſtra pateram amplam tenebat, quam ex auro fuluo Vulcani manus fecerant, in cuius medio Apollinem nouemq́; muſas Iouis & Memoriæ filias cælauerant, dextraq́; uitem habebat, a qua grãdes pendebant racemi, Bacchum Ino nutrix, Semele mater, Aganæ, atque Autonoe ſimul cum Corybantibus, innumerisque centauris greſsibus incedentibus equinis ſequebãtur. Olli uiſo Baccho imberbi iuueniq́;, Hermogenes Tamytas, Demoleus, atque Achion cantores peritiſſimi Rhodii hos ſacros dythyrambos ſimul cæcinerunt quatuor auratis perſonantes citaris, uti ſolent in conuiuiis regum hymnos cantare mellifluos.

CANTORES AD BACCHVM.

SALVE Bacche Iouis Semelesq́; proles
Quẽ nympha captũ à patre rege deco- (re
Cãdẽti lacte, & prædulce fouerũt
Melle, ſinu in tepido, molliq́; tenentes,
Cingentes caput uiolisq́; roſisq́;
Vallibus in Nyſæ antroq́; uirenti
Salue Enan copioſe & uuis
Dulcibus ornate
Quem ſacræ muſæ Fauniq; Satyri

Atque

Atq; Hamadryades Dryadesq́; procaces
Comptæ & Oreades innocuæq́; Napææ,
Centauri duri Panesq́; lycei,
Saltantes ſemper uenerantur omnes,
Atque docent montes, colles ſyluasq́;
Et nemora umbroſa antra & opaca
Ac fontes gelidos & flumina amæna
Et ſpelæa caua atque horrẽda ferarum.
Bacche tuum ſacrum reſonare nomen
Quod ſuis recantat uocibus Echo
Nympha iocoſa per auia & antra
Ter Bacchũ, Bacchũ; Bacchũ reclamans
Cum Iunone Dæa ſub rupe ſedenti,
Tecta hedera uiridi nigrisq́; corymbis,
Arma, iramq́; tuam ſæuosq́; furores
Non ceſſant uates cantare ſub umbra
Daphnes, belliger Io, Bacche,
Penthea puniſti, regemq́; Lycurgum,
Viciſti anguipedum fera bella Gigantũ,
Quorum rupiſti unguibus ora leonis:
Aptior feſtis, Choreis iocisq́;,
Tu curas hominũ diſpergis edaces
Et requiem miſeris mortalibus affers
Et dubiis reducis ſpem mẽtibus amplã,
Credulaq́; uitam fouet ore ſereno
Amnem tu flectis, uitreosq́; fontes
Tu timidos audere facis, fortesq́;
Reddis, & audaces in terris, & alto
Aequore.

Imbelles ad bella uocas uiolenta,
Et facis ad Martem, mortéq; promptos
Ac neruis uires das, atque calorem
Extinctum reuocas ſenibus,
Et robur ualidum membris miniſtras
Et uatum reddis præcordia læta,
Ac Venerem calore foues, natumq;
Cum genitrice Dea frugum potenti.
Tu linguam, pectusq; moues, & operta
Dulcis Iacche recludis
Mortales cogis quin uera referre.
Te Ganges dominus ſenſit potentem
Imperii clarum terraq; mariq;
Namq; triumphaſti magnũ per orbem
terrarum
Fronde triumphali tua tempora cinctus
In curru, uectis uaſtis elephantis
Caprum Baſſaridum immolante turba
Et calamos Faunis inflantibus ore
Ac bucina Satyris, & tympana palmis,
Et caua Baccharum turba pulſantium.
Cymbala.
Muſis, & Phœbo cytarisq; lyrisq;
Perſonantibus, gaudete Cybele
Et Ioue, uitifero primoq; triumpho
Inde tuum in thalamum tedasq; iugales
Gemmifera frontem redimita corona
Venit pulcra Ariadna,
Vecta capiſtratis à tygribus Indis
Te nato

Te nato Iouis contenta marito
Quæ modo flammiferi inter ſydera cæli
Enitet, & ſua clara corona refulget
Sub cauda fului aſtriferiq; Leonis,
Quam tu fixiſti radiantibus aſtris.
Et mõ cælũ habitas cũ Marte corruſco
Et calido ſuffundis lumine terras
Nutritor tui & ſenex Silenus
Haud procul a te ſplendet in aſtris
Nymboſæq; Hyadis quæ cornua tauri
Summa tenẽt, alto te in æthere alũnum
Spectant, nutrices quoniam fuere
Nempe tui
A Ioue ſunt cæli aſtriferi locatæ
In rutila ſede
Euge Bromi, quæ inter mõ numina diuũ
Sublimis ſtellato in æthere fulges
Redde omnes hylares conuiuia lauta
Qui muſis faciunt placidis Phœboq;
Fontibus in uitreis, latiſq; uiretis
Ceu ſacer Antiſtes Carrafa in amænis
Hortis inſtruxit ſympoſia amicis,
Te bene Iacche precamur.
Et nos qui menſis regalibus hymnos
Cantamus tibi, fac, fac uiuere lætos.
Ac Chium potare merũ, hinc ad multos
Et paſsim fiãt tua pocula plena (annos
Nectare dulci
Ac dexter tua ſacra colentibus adſis,
Myſtica,

Ariadna inter ſydera cæli fulget.

Coronam Ariadnes liber pater aſtris tenebat.

Bacchus inter aſtra cum Marte.

Silenus inter aſtra cũ Baccho.

Myſtica, Latinæ pater Craſsiq́; ſoporis
Vſque precamur.

Cantoribvs hymnum modulatis ſacrum alternis uocibus, Citarisq́; canoribus ſub picta ſcena conuiuæ diem generalem uario dulciq́; ſermone terebant, ut in conuiuiis fieri ſolet. interea nocte ueniente umbris maioribus de montibus cadentibus, omnes conuictores, à ſedibus ſubſelliisq́; ſimul ſurrexerunt abeundi libertatem, ab Antiſtite Sympoſiarca petentes, quibus læta fronte conceſsit, & Luna nigri perlucente abierunt, facibus tamen accẽſis præbentibus lumina nocti. Ro. O lautũ conuiuium, & nouo paratũ ſplendore, ſumptibus magnis, mirabili ornatu, magnoq́; in ſtructura ordine, non ſine ſtupore miror in quo fuit tanta epularum uarietas, tragematum, generumq́; uini copia, per Iouem Luculli familiares in diebus genialibus, qui cum eo cœnabant, In Apolline, non copioſius conuiuium hoc habuerũt. Cleob. Rota uates dulciſsime non ne tibi ſympoſium dignum memoratu narraui? & nõ poeticum ut nonnulli credunt. Ro. Cleobule lepidiſsime narraſti conuiuium uerũ & non

poeticum

poeticum, ſed cuperem omniũ uini generum differẽtias ſcire atque naturam, quæ ſympoſiaſtes in ſuo parauit conuiuio, quia non ſolum uinum Italicum, ſed traſmarinum illic affuiſſe narraſti, propterea rogo Cleobule ut omnium gene rum uini naturam mihi ſcire cupienti di ligentiſsime explices, noliſq; rem facilẽ cupido mihi amico negare. Cleob. me Hercule libenter facerem ſi uinum biberẽ, ſum etenim abſthemius, nam pa rentes mei à teneris unguiculis uinum mihi interdixerũt, propterea nullum ui ni genus aperire poſſum tibi, nec de uini natura quidquam loqui, ſed bene de aquarum natura, quæ hominum mentes non mutant, nec perturbant. Spartani abſthemii fuerunt, ut teſtatur Xeno phon libro de republica. iure Spartani uino abſthemii fuerunt; atque mei parentes, qui, & obſoniorum nũquam fuere amatores, ita me educarũt, ac ſi Spar tani fuiſſent. Ro. prudẽter parentes tui ſobrii te inſtituerunt, ſed mihi dicas, quem nam uirum doctum cenſes, qui co pioſe de generũ uini natura dicere poſſit? Cleo. Menippum philoſophum, & medicũ diſſerere poſſe arbitror, nam ipſe omnium generum uini differẽtias,

naturamq́; ſcitè facileq́; explicabit,ipſe enim optimo intelliget uino, & conuiuiorum regum maximus eſt frequentator, & ſemper in aulis regũ aliorumq́; principum uerſatur, apud quos prãdet, laute, atque cœnat. Ro. ubi nam̃ eſt Menippus? Cleob. domi ſuæ. Rot. qui ſcis? Cleob. mihi pauloante ſtatius eius libertus dixit. Ro. mittamus ad eum Polydorum noſtrum eumq́; rogitet ut huc ueniat. Cleob. Noli Rota amiciſsime iſtec in animum inducere tuum,non eſt tempus opportunum ut ſenex Menippus ad nos ueniat. Ro. Quid igitur agendum eſt? Cleob. Ad eum accedamus, ad quem ſolent doctiſsimi uiri frequensſitime ire. Ro. Pol recte dicis, hoc mihi in animo eſt, & id agam quod iubes. Cleob. excitemus tamẽ prius Caliſtum dormientem,ut nobiſcũ ueniat. Ro. Bene inquis. Cleob. O Caliſte o Caliſte ſurge; Cali. Heu o à ſomno expergiſcor dulci o Cleobule nunquid ſomnum Epimenidis dormiui? Cleo. nequaquã. Cal. Vbi nã eſt Rota dulciſsimus hoſpes noſter? Cleob, nunquã fuiſti ei magis propinquus,meo adhæret lateri,non ne eum uides?adhuc oculos clauſos tenes ob craſſum ſoporem

Epimenides philoſophus in antro thannis dormiuit.

rem. CAL. O Rota amiciſsime quam placide in tuo cubiculo mea lumina ſomno ſalubri ſunt deuicta, atque clauſa, nulla ſolicitudo ſomnum abrupit placidum, ſed me omnino immemorem laborum, in molli pictoque cubili ſomnus dulcis reddidit. Ro. Ioui xenio grates ago, qui ſomnum lætum tibi miſit, ſole medium cæli aſcendente, ſed mi Caliſte interdum expedi te ocyus, & tuos ablue oculos, quia ad Menippum philoſophum ſimul ituri ſumus. CAL. Paratus ſum, quid tibi cum Menippo philoſopho.? Ro. ſcies poſtea, modo in noſtris equitemus equis, & ad ædes Menippi abſque mora eamus. CAL. Sine mora equitemus, ſed per urbem. CLEOB. Probè inquit Caliſtus. Ro. Ita fiat, ſed mi Cleobulæ aperte dicas mihi, ubi nam habitat Menippus? CLEOB. In ſuburbano propè ædem ſacrarum uirginum, extra portam diui Ianuarii. Ro. Eſto dux, equita, te nos ſequemur. CLEOB. Hinc ad Menippi ædes non multum diſtat, & noſtri equi ita ſunt ueloces ut ſolis currus, iter magnum ædepol perrexerimus cito o Rota. eccum Menippum in ſua porticu ampla ſpatiãtem ornata ſtatuis Apollinis, Aeſculapii, Pythagoræ,

Hippo-

Hippocratis, Galeni, Platonis, Ariſtotelis, Theophraſti, atque Nyphi ſueſſani philoſophi, aliisq́; Iconibus illuſtrium uirorũ antiquisq́; tabellis ex pariis factis lapidibus durisq́ue metallis. MEN. Video Cleobulũ, Caliſtum & Rotam familiares meos ad me uenientes in hac tempeſtiua hora, non abſque cauſa huc ueniũt, quid rei eſſe poteſt? eos ante fores expectemus, iam propè ſunt. CLEOB. Salue ter Menippe. MEN. Saluus ſis ſepties Cleobule, felix doctiſsime Rota ſis, tu quoque Caliſte ſoſpes ſis. Hercle ueſtro inopinato aduentu, in hora non oportuna gaudeo; quid boni huc affertis? quid boni in ueſtra agitur patria? quid de annona? quare hoc tempore calidiſsimo ad me ueniſtis; quid boni affertis? teſtor Iouẽ, has fores perpetuo uobis omnibusq́; amicis, probisq́; uiris, noctesq́ue, diesq́; apertas eſſe. interea ex equis diſsilite ueſtris. quid moramini? diſſilite, has modo capite ſedes. CLEOB. Tempus Hercle ſedendi eſt, laſsi ædepol ſumus. interea Rota mi facundiſsime poſtquam te recreaueris, abſque mora dicas quicquid a me audire non potuiſti, Menippus enim familiaris noſter nil tibi cupientiſsimo negabit. MEN. Per

Aeſcula-

Aeſculapium nil negabo,paratus ſum,di ſcupio mi Rota uates doctiſsime a te audire, quid eſt, quod pro te efficere poſſim, & mea arte medica atque philoſophia adiuuare. Ro. Quod à te audire deſidero,paucis dicã. Men. Dicas obſecro. Ro. Quia philoſophus & medicus clinicus es, & uarias ægritudines hominũ tam ſublimis quàm infimæ fortunæ curas ut ſenex Hippocrates, atque Galenus, omnia medicamenta docens cuius philoſophia,& medicina non ſolum principes, ſed etiam uniuerſi homines indigent, tam pro tuenda ualetudine quàm pro recuperatione incolumitatis, quos tuo conſilio atque doctrina non aliter adiuuas quàm ſenex ſapientiſsimus Hippocrates, qui uniuerſam Græciam arte medica iuuit: Iccirco tum tua doctrina, tum tua comitate, omnes Illuſtres uiri merito tua utuntur amicitia, & ad ſuas aulas,conuiuiaq́; frequentius te uacant, quos uehementer oblectas, quia philoſophus & aulicus maximus es, ea enim audis atque dicis, quæ ad hominum modeſtiam pertinent, & omnia in aulis regum cũ moderatione facis, & obſcœnitas uerborum ſemper abs te abeſt, quæ hominem ſcurrã & ridiculum facit, merito

rito urbanus atque comes uocaris Menippe, & non es uti Diogenes Cynicus qui nulla comitate utebatur, ſed ut Ariſtippus palatinus es, merito igitur Cardinalis ampliſsimus Ariani te ad ſuũ inuitauit conuiuium, in quo apertis aſtris palatii atque uiridarii, tecum aliisque cõuiuionibus epulatus eſt ſub tegmine mori arboris, te rogo ut mihi omnium uini generum naturam explices, quarum in ſympoſio ſimul cum aliis conuictoribus bibiſti, maxime cum uini rationem illuſtrare ſoleas, ut Cleophantus medicus illuſtris antiquus. MEN. Libenter explicabo ſed non breui oratione uſus es, mihi quidem ocioſo curis laxato de uini generibus differentiisq; ſermonem facere iucundum erit, de quibus librum perutilem compoſui nõ ut Aſclepiades qui magnum uolumen ſcripſit de generibus uini, cum profeſſor rhetorices primum fuiſſet; & cum in arte dicendi minime lucraretur in artem medicam ſe conuertit, & totam medicinam ad caſum reuocauit & conuitiatam fecit, librumq; meum hactenus nemo uidit, quem ſub ſigno clauſumq; teneo, ſed propediem calcographis dabo. ſed mi Rota ſcias in cõuiuio ampliſsimi Cardinalis diuerſo-

Cleophãtus medicus antiquus de quo Pli. lib. xxiiii. cap. 16 meminit.

rum

rum generum uini generoſi me hauſiſſe cum aliis conuictoribus,qui inter conui uia prorſus conſueuerunt,& huiuſcemodi uinum meis laudibus celebraſſe,quod me eloquentem moderate ſumptum reddidit,ædepol uinum à me,ut ab antiquis uatibus, ſummo ſolitum fuit haberi honore,magnisq; dotibus celebrari, quoniã triſtes curas ex corde pellat, animos ſtiparet,uires reparet, lætitiã afferat, ingenium acuat,merito Homerus diuinus uates dixit, ut pellant homini curas dii uina dederunt, Compulit ut uinum prudẽtem promere carmen. Dulceq; ridere atque agili ſaltare Chorea, & Odyſſeam atque Iliadem cum potus eſſet prius ſcitè ſcripſit quem Ennius poeta Rhodienſis incitatus ad bella dicẽda proſiliit,nulla enim poemata, nullasq; hiſtorias diu poſſe uiuere cenſeo, quæ ab aquæ potoribus ſcribantur,ex hoc Demetrius poeta inquit: Dulce merum muſis equus eſt in carmine uelox, ſi quis aquã potus nil bene parturiet. Et Perſæ dicebant, firmiora conſilia eſſe quæ inter uina a bene potis dantur quam quæ a ſobriis, & ieiunis; unde abſthemii ab illis reiiciebãtur a conſiliis. & Plato inuitationem uini iucundiorẽ eſſe in cõuiuiis dixit quàm quæ

Dotes uini

Homerus de laude uini.

Ennius uinoſus.

Demetrius poeta de laude uini.

Perſæ commendant uinum.

Plato in primo & ſecun-

C fieri

fieri ſolet ſub quibuſdam arbitris & magiſtris cõuiuiorum ſobriis, quod ſenſim conuiuas hilariores reddat. Ro. Bene inquis Menippe, ſed quare uini dãna obtices? nõne Homerus cum eſſet iuuenis ob uini potionem immoderatam Ithaca morbo oculorum laborauit, & in urbem Colophonem Ioniæ profectus, in eadem prorſus, ſuis fuit orbatus luminibus; & Ennius ex intemperiei uini uſu articulorum contraxit morbum, quo conſumptus eſt. Et Perſæ populi bellicoſi & temulenti, quot ruinas atque cædes paſsi fuerunt? & Archelaus ſenex ex immoderato auſtu uini periit; Philoſtratus cum in balneis ueſſanus eſſet uino inebriatus ſcalarum lapſu pœnæ morte præuentus fuit. Lycidas philoſophus uini potione dura paralyſi affectus fuit, qua ſuũ obiit diem, Cleomenes Parthorum rex cum uinolẽtiam ſcytharum imitaretur maximam ſibi acquiſiuit infamiam. Gannippus Amineſque fratres Syracuſani uinolenti pro indignum facinus ſuas fœdarunt filias, Antiochus Syriæ Rex ordine quartus cognomẽto magnus uinolentia totam dormiebat diem naturalẽ, ſuarum penitus rerũ oblitus, ſuis ſolebat dicere amicis priusquam biberet, o amici,

do de legibus.

Homerus eſt cæcus factus nimio potu uini.

Ennius ex immoderato uino paſſus eſt articulorum morbũ.

No. homines uinolẽtos infeliciter morte applicuiſſe.

amici,mihi bibendum uidetur,nam cum animum uinũ attigerit, dolores quidem ſedabit, ueluti mandragora homines in ſomnum conuertit & ueluti oleum in flammas igneas ſe uertit,Holofernes Capadociæ rex à Iuditta puella pulcherrima uiduaq́; atque ſeruatrice pudicitiæ ſanctæ, ſuo pugione, ſomno uinoq́; ſopitus, occiſus eſt. Alexander Macedoniæ rex immoderato uini hauſtu, iraque motus in conuiuio Clytum amicum ſe non innoxiũ a ſatellite capto inter conuiuas ei aſſentiẽtes trucidauit, duosq́; dies naturales dormiebat, propterea cenſura examinatiſsima, Antrocides philoſophus Alexandro dicebat, uinum potaturus,Rex memẽto te ſanguinem terræ bibere, ſicuti cicuta homini uenenum eſt, ita uinum cicutæ, uide inquit Alexander quanta uis uini, ut uenenum ueneno ſit; Philippus Alexandri regis pater uini bibax fuit, ac natura furioſus,ac intra pericula temerarius, & ob uinolentiam, facile ſui obliuiſcebatur officii, regiæq́; dignitatis. Cicero Marci Tullii filius,adeo Philenus fuit, qui duos uini congios ſimul bibere ſolebat,& temulentus, Marcum Agrippam patera percuſsit. Domitius Apher ob uini potũ immoderatũ,

Cicero quarta quæſtione Tuſcu. meminit de Alexãdro,& Seneca epiſto.38. ad Luciliam. Plin. libr. 14. cap.5.

in cœna periit, Philoxenus adeo uinolentus fuit ut ſibi collũ gruis optauerit putans cum biberet maiorem ſe accepturum uoluptatem, Andibũtus Anglorum rex, quodã in ſympoſio dum largius uinum ſumeret repẽte animam efflauit, Elpenor uino plenus cum pedibus inſiſtere non ualeret ſcalarum lapſu exanimatus eſt, Archelaus philoſophus ex immodico potu uini periit, uehementer à philoſophia obiurgatus, Lycidas philoſophus ex nimio uini hauſtu paralyſi affectus, mortuus deceſsit, Myrtale mulier temulenta mero folia lauri miſcebat ne uinũ ſperaret, unde Martialis poeta Hiſpanus ait, Multo ſolet fœtore uino Myrtale plerisq;, Sed ut nos fallat deuorat folia lauri. accuſat quoq; Martialis Feſcenniam impudentia, quæ ne uinum oleret, odores deuorabat, Ne grauis heſterno fragres feſcennia uino, Paſtillos Coſmi luxurioſa uoras; quam Iuuenalis Satyro philoſophus notauit quia dũ Bonæ deæ ſacrificaret quot annis in domo pontificis pro ſalute populi Romani, liberalius, Falernum uinum bibebat, Prò populo faciens quãtum Laufella bibebat, Lyſander dux Lacedemoniorum uino deditus ſuam audiuit infamiam, cuius egregias uirtutes

uirtutes uinum obſcurauit; Antigonus Rex adeo uinolentiæ deditus fuit, quòd ſuum regnum Ariſtoni Themiſoniq; fratribus Aegyptiis adminiſtrandum cōceſſit,& cum bellum cntra Romanos ſumpſiſſet captus amore puellæ Calcidenſis cum iam pugnaturus eſſet, nuptias celebrauit, hyemeq; tota cum ea uino Veneriq; pariter indulſit, ex quo uictus à Romanis Epheſum aufugit. Cleomenes Lacedæmonius ob ebrietatem ſeipſum necauit, Hipparinus Dionyſii filius tirānus ob uinolentiam fuit iugulatus,Loth ebrius cum ſuis concubuit filiabus,Noe uino inebriatus fuit, Anacreon poeta Baccho deditus cui cum liberalius indulgeret,uno atimo ſubito fuit ſuffocatus, Cato minor cū operam compotionibus &comeſſationibus cū ſuis amicis daret, totam noctem ad aurorā uſque,licet uirtute clarus atque excellens eſſet, à Cæſare propter uitium ebrietatis ignominia fuit notatus, Polyphemus cyclops in æthna altiſsimo mōte Siciliæ,hauſto largius uino,dum in profundum concidiſſet ſomnum, ab Vlyxe fuit obcæcatus, Aurelianus de Bonoſio Imperatore dicere ſolebat, Bonoſius Imperator natus eſt, ut bibat & non ut uiuat,Marcus An-

tonius ob turpem uitam atq; uinolentiā bonis honeſtisq́; ciuibus odio fuit: ſemper enim inter ſcorta, mimos, atque aleatores uerſabatur, totamq́; diem uino luxuq́; plenus dormiebat, Claudius Tibor nes Nero fuit nominatus, a ioculatoribus ob uinolentiam, Claudius Biberius mero, Nyſæus tyrānus Syracuſanus poſtquam ab Auruſpicibus breui ſe moriturum didicit, reliquū uitæ quod ſuperfuit comeſſationibus & ebrietatibus impendit, qui legibus ſacris puniendus erat ob temulentiæ uitium, nā ſobrietas principi conuenit, atque illis qui ſerio reipublicæ curam gerunt; aliarumq́; rerum gerendarum; in rebus quidem agendis uigiliis, breuiq́; ſomno opus eſt; Sicuti tu Menippe optime ſcis, qui in omnibus doctrinis es præſtantiſsimus; qui liberalius potare ſolent, haud iuſta requirunt, quia tumultuoſi fiunt, Hercle uinolentia homines in beluas conuertit ſæpenumero, nam multis armatur capitibus, hinc enim fornicatio, hinc ira, hinc mollicies, hinc turpes oriuntur amores, hinc oculorum caligo, aurium ſurditas & penè omnium infirmitatum alumna perhibetur; iure igitur Solon ſapientiſsimus ſacrarumq́ue legum lator ſuis ſanxit legibus

Vinolentia in beluas homines cōuertit.

Lex Soloni.

bus Principem morte mulctandum, ſi ui nolentus deprehēdatur, & diuus Paulus damnat ſacerdotes uinolētos, quos lex uetus diui Ioannis Baptiſtæ imitatione, à uino & ſycera abſtinere perhibet, Timotheo autem gratia imbecillitatis uentriculi præcepit ut modico uteretur uino, Iure ergo ebrietatem aliaq́, uitia punienda eſſe lege ſancitum fuit; ſunt quidem uitia & uirtutes in poteſtate hominis ut eas ſequantur ſiue fugiant, ut ſcite cecinit Propertius, uino forma perit, uino corrūpitur ætas, uino ſæpe ſuum neſcit amica uirum, merito laudatur Romulus primus Romanorum Rex, qui magnam curam temperātiæ potus habuit, & ad cœnam uocatus non multum bibebat, quia poſtridie habebat negotium, legemq́; tulit, ut qui uini ſumpti inſania debaccharentur, morte plecterentur, & mulieres temulentæ necis ſupplicium paterentur, uiuebant eo tempore abſthemii uiri, abſthemiæq́; mulieres, o utinam fons clitorius arcadiæ illas abluerit regiones, quæ homines bibaciſsimos procreat, certe quæ ſitim de fonte clitorio lauat, uinum fugit. unde Ouidius ait,

Clitorio quicūq; ſitim de fonte lauauit,
Vina fugit gaudetq́ue meris abſthemius undis.

D. Paulus.

Propertius.

Laus Romuli Ro. Rex.

Fons Clitorius.

Oui.

Laus Anach. undis, Iure laudatur Anacharſes philoſophus, qui ſemper aquæ potu uſus eſt, & & Maſsiniſſa Numidarum rex, iure commendatur, qui ob cibi & potus temperantiam, centum uixit annis abſque morbi querela. Pompeius magnus, Cyruſq́; ſenior, ambo uiri illuſtres temperatiſsimi fuerunt qui conſilium probati medici Hippocratis fuerunt ſequuti, qui inquit uiuendum eſſe temperate. Enimuero omnes qui crapulæ uentriq́; ſtudent, nunquam bene ualent nec longeui eſſe poſſunt, quia ebrietas eos ſepelit, Propterea ciuitatum gubernatores, prouinciarum proconſules, exercituum Imperatores, Claſsium ductores, cuſtodeſq́; artium munitarum mœniis, foſsis, machinis, tormentiſq́; æreis flãmas igneas, pilaſque ferreas in hoſtes rauco ſeu potius tonitruo ſonitu facientibus, (quas ſuo uocabulo bombardas uocãt) & oẽs uiri magiſtratus gerentes à temulentia omnino abſtinere debent, neque cuſtode cuſtos indigeat, per Iouem ex immodico meri potu, ex cõſtituto cerebrum & hepar uitiantur, nerui fiũt imbecilliores; unde tremor, conuulſio, paralyſis, epilepſia, apoplexia, aliaq́; morborum genera oriãtur; ſicuti Menippe peroptime

Regis Maſsi.

Pompeius & Cyrus ſenio. tẽperatiſsimi

Hippocr. ſententia.

Magiſtratus.

Gubernatores quales.

Copia uini diuerſos cauſat effectus.

me noris,qui Galeni artem exerces; nõ ne Bacchus furens,manus centaurorum eorumq́; Hely, dicis, ad arma mouit? & Lacedæmonios, Thraces, Deonos, Lydos, Parthos, Indos, Argiuos, Tyrinthios, Phigalenſes, Scythas, Gallos, aliosq́; innumeros populos ſuis muneribus,officiisq́; prorſus perdidit,uti ait diuinus Plato,quia uini potores immoderati fuerunt, de quibus longiorẽ ſermonem nõ faciam, ne te moleſtia afficiam, hæc omnia diffuſius tibi dixi, quia uinũ miris extollis laudibus. Men. Sapiẽter Rota loquutus es, gaudeo te hiſtoriarũ admodum eſſe ſtudioſum,nullũ me Hercle defamaſti uirum, doctrinam optimã Socratis bene didiciſti,qui ſuos auditores pios atq; moderatos efficiebat, Ceu Xenocratis Polenium iuuenẽ Athenienſem ab intemperantia ad temperantiam reuocauit, Socrates quidẽ uir iuſtus erga omnes mortales ſemper fuit, & a delphico oraculo prolatus, quod dixit nullum hominem iuſtiorem liberaliorẽ ac ſapientiorem Socrate fuiſſe, ſed mi Rota obſecro ut aduertas, iras, pugnas, amores,uoluptates,dolores,inſanias,hæc & ſimilia immoderatum uini uſum concitare, moderatum uero intelligẽtiam, memo-

Populi diuerſi temulenti.

Plato libr. de legibus.

Xenocrates.

Quid pariat uſus uini immoderatus.

memoriam opinionẽ uirium robur animumq́; ad agẽdum promptiorem, atque alacriorẽ efficere, ueluti Iouis imber leuiter irrorãs uegetiores plãtas reddit, quàm impetu deſcẽdẽs, haud ſecus uini uſus, moderatus quidẽ uirtutẽ excitat, uidetur ſanè mihi,aliisq́; philoſophis nõ obſcuris, corpora hominũ id pati quod etiam plantæ ferunt,quæ ſi frequentibus imbribus irrigatæ fuerint,nullo pacto ſe erigere poſſunt, neque auris perflantur, uerum ſi illis quãtum ſufficiat habuerint alimentum, recte ac feliciter ſurgent, & ad fructuum maturitatem facillime producuntur, ita Pol homines afficiuntur, nã ſi potiones frequẽtiores hauriant,ſtatim mens & corpora illorum ab æquitate declinant, neque reſpirare, nec quidquam dicere poſſunt, turpiſsima ebrietas mentes hominum labefacit,ac prorſus minuit & arcana propalat quã ſemper odio in cõuiuiis habui, merito Athenæ & Farentum ebrietate in Bacchanalibus carpuntur,per Iouem in cõuiuiis ſemper uinum bibi dilutum, & ſi bibẽdi certamen eſſet, ut in conuiuiis Germanorum,merito Aeſchilus ait,æes formæ; uinum mentis ſpeculum eſt,& Theognis uates dixit, igne probant homines aurum,

Certamen bibendi apud Germanos.

rum,argentumq; periti, aſt hominum ui rium monſtrat aperte animum, ſcias amice dulciſsime me in ſympoſiis moderatius uti uino, licet crebro conuiuia ſequar & ſummum bonum non in uoluptatibus pono corporis, ut Ariſtippus Cyreneus poſuit, quæ tanquam paraſitus principes comitatur, quia epulis ac uino indulgebatur, & ut Bacchanalia uiuebat quem merito Diogenes canem regium appellauit. R o t. optimum ſtudium Hercule elegiſti, in ætate mobili ocioque tuo. M e n i p. Scias Rota quod nimius uſus uini uitalem facultatem innatumque calorem obruit, penitusque ſummergit, habitudinem corporis tremulã reddit diuinæ atque principi animæ parti nocet, quam Græci igemonicon uocant, & qui ſe uino ingurgitãt, ſenſus obſcuros habẽt, ſed ego non me uino obruo, ut quidam medici ſcioli putant qui me apud regulos, apudque matronas defamant, cum dicerent me in principũ menſis poculis uino plenis ingurgitare, ſi ita eſſet ut maleuoli aiunt, non philoſophus, non optimus eſſem medicus, at illorum inſcitiam atque ſtultitiam derideo, nam uinum moderatè bibo, quoniam ſenes reuiuiſcere facit,

Ariſtip. philoſophũ in uoluptatib. poſuiſſe ſummum bonũ.

Ironia utitur Ro. in Men. ſtudium.

facit, quia calorem inſitum ſuſcitat, atque augere nec non remedium contra duritiem ſenectutis efficit, malorumque omnium obliuioné præſtat animosque exhilarat; per Iouem ad conuiuia rogatus, accedo & non ſponte, & menſis ſobrius accumbo, & citra delicias prandeo atque cœno. Ro. hæc audiui a uiris Palatinis qui te apud principes cœnãtem uiderunt, mediusfidius uitã prudenter inſtituiſti, ut ſapiẽtem decet uirum, mihi ſane de uini commodis damnisque admodum fatisfeciſti hactenus, modo de generibus eiusque differentiis, uenuſte (ut ſoles) ordire ſermonem. MEN. abſque mora; Vini plura genera & infinita fuiſſe apud maiores noſtros neminem latet, ſicuti ſpecies uini diuerſæ habentur, quæ non ſolum à diuerſitate regionum, urbium, pagorum, ſed agrorum à quibus proueniunt, nomina ſumpſerunt ita uini generum alia, alii grauiora eſſe nemo dubitat, & principatum inter optima uini genera uinum Pucinũ obtinet, quod græci miris laudibus pictanum appellauerunt, quod procul à Timao fonte in colle Saxeo Adriatici ſinus uites generoſæ tulerunt, quo Liuia Auguſta octoginta duobus annis uſa fuit,

Infinita uini genera.

it, nec aliud bibit uinum, Falernumq́ue uinum ſecundum obtinet locum, quod Falerni agri Campaniæ duplex produxerunt flauum uidelicet & album qui agri à ponte campano leua petentibus urbana Coloniam Syluanam Capuæ cōtributam incipiebant, hæc utique regio colles habuit uitiferos, nec in nouitate nec in nimia uetuſtate corpori ſalubre erat, prima eius ætas a decimo, media à quinto decimo anno incipiebat, à uigeſimo capiti & neruis noxium erat, & eius duo etiam genera, auſterum cui ruffus erat color, & dulce cui color albus. Vinum Pauſtianum & Gauranum utrunque admodum generoſum; Coecubum uinum optimum fuit, In paluſtibus populetis naſcebatur, in Amiclano ſinu, atque fundis, Anxureq́; urbibus, & ſatis nutriebat, unde Martialis ait, Cœcuba Fundanis generoſa coquuntur ahenis, caput & uentriculum pertentabat, & in conuiuiis non multum bibebatur, Calenum uinum duplex fuluum, ac nigrum magis ſtomacho cōferebat quàm falernum Signinum uinum, à populis Signinis dictũ, aſperum habebat ſaporem & uetuſtate melius melius fiebat, & Homerus uinũ Pramnion commendauit, quod in Smyr Martiali.

na

na regione, in eiuſdem agris, collibuſque uitiferis naſcebatur, & hoc merum Hippocrates medicorũ omnium facile princeps ſatis laudauit, uinum Rhegium pingue erat & utile ad bibendum celerius, uinum Prænaſinum craſſum, uinũ Maſsicum auſterum, uinum Vluanium leue, uinum Fũdanum plus iuſto alebat, uinum ſabinum omnibus lenitate proponebatur, uinum Nomentanum, nec admodum ſuaue nec leue erat, uinũ Spoletanum, flauum & croceum ſuaue, uinum Caulinum optimum, cuius ſuauitate omni præponebatur; circa Capuã urbem Campaniæ oriebatur, uinum Trebellicum, optimum quidem, & guſtui ualde gratum, quarto lapide à Neapoli; uinum Herbulum, album, nigrum & tenue, uinum Farentinum dulce & uentriculo amicum, uinum Lagarinum haud procul à Grumeſtis Europi populis gignebatur Meſſale potu & ſalubritate inſigne; uinum Aminæum, album & nigrũ, in Aminæa regione & in eminẽtibus collinis iuxta agros Falernos, atque in Trinacria originem habuit, quod uites aminææ ferebant, ob firmitatẽ ſenio proficiſcentem, longamque uini uitam uitibus aminæis principatus datus eſt, propterea

pterea Vergilius cecinit,ſunt & Amineæ uites firmiſsima uina. Vinum græcum antiquitus in magno fuit pretio, & eius Cyathus,in ſympoſiis, tantum dabatur, quod in Latio agro & campano ad montem Veſuuiũ uites ſatiuæ & urbanæ modo ferunt, uinum Trebianum, & Geminianenſe unumquodq; in Hetruria generabatur, uinum Chium, & Maruiſium in Thracia ferebãtur, quæ rubra erant, uinum Lucẽſe nigrum molliſsimumq́ue erat, uinum Leporinum flaui erat coloris & in agro Sueſſanorũ regia olim Perrum & Nyphi philoſophi peripatetici patria producebatur. uinum Pompeianum olim Pompeii nomine ſic dictum modo græcum,quod in monte Veſuuio & in eius tractu naſcitur. Vinum Pollinæum optimum in Pſyra inſula excelſa generabatur, & nomen habet a monte Pollinæo altiſsimo exiſtenti in hac inſula,uinum Beneuentanum ab urbe Beneuento dictũ antiquitus generoſum erat, & hac etiam ætate eſt, quia nulla intercedit incuria coloni, & a græcis ſatis cõmendatur.uinum Polyferum fortiſsimũ eſt & aquæ copia indiget. uinum olygophorum eſt admodum leue & minime aquam ſuffert.uinum ſetinum omni prępone-

ponebat Auguſtus nam ſuo guſtu id præſtantius aliis ſenſit, dulce quidem ſatis erat, unde Martialis inquit, Pendula pótinos quæ ſpectat ſetia campos, Exigua uetulos miſit ab urbe cados, uinum oenotrium ualde tenue, forteque erat. uinum Albanum, album & rubrum erat, unde Valerius Max. Hoc de Cæſarei mõtis uindemia cellis miſit, uioleque ſibi monte placet, Mergentinum uinum in triquetria uites acerbo ſapore producebant. uinum protropum Monobaſia optimum ferebat, quod prius deſluebat quàm uuæ pedibus comprimerentur, quod antiquitus creta inſula in regiam Italiam mittere ſolebat; uina Chia ſiletio non dabo quæ ab antiquis thaſia uocabãtur, in qua inſula, Enopiompatris liberi filius, uites excoluit, urbemque cõdidit & in animi uino generis trãſmarini id maxime à græcis laudatum eſt, unde Tibullus; Nunc mihi fumoſos ueteres præferre falernos, conſulis & Chio ſoluite uincla clado, Surrentinum uinum à collibus Surrentinis campaniæ dictũ, ob tenuitatẽ & ſalubritatem conualeſcentibus maxime probata erant, unde Martialis, Surrentina bibis nec Myrrhina pura, nec aurum ſume, dabunt calyces hæc tibi

tibi uina ſuos, uinum Trizenum ſterilitatem affert, & in Heria Arcadiæ id uinum prodigioſum eſt:nam potum, homines inſanire facit, & mulieres parturire, Et apud Thaſos (ut produnt) duo uini genera diuerſos efficiunt eff ectus, unũ homini ſomnũ conciliat, alterum omnino fugat, & quaſdam eſſe uites, quas Tyriacas populi appellant, quarum uua, aut uinum, contra morſum ſerpentum omnium prefuit, & in Arcadia uinum fœminis fœcunditatẽ affert, & uiris rabiẽ, uinũ in Achaia præcipue circa Corinthũ, abortum facit, nec non uua, cuius ſi racemum tantum mulieres utero gerẽtes guſtarint. uinum Menedenſe admodũ erat generoſum, propterea Hermippus philoſophus dicebat, Bibebãt ſuperi cæleſtia regna tenẽtes Menedeũ uinũ. uina Theſſala erant ſuauia, uina Icaria admirabilia, In Icaro inſula genita. Vinum Pramnium à Pramnio inſula nomen accepit, in qua magnus eſt mons. Vina Phœnicia guſtui ualde grata erant. Vinum Paratypianum quod ex Adriatico ſinu Romam deferebatur, odorũ, tenueq́; erat, & epopotum liberalius decipiebat, diuq; temulentiam ſeruabat, longum afferẽs ſoporem. Vinũ Cabillonium in Damaſco

Syriæ generabatur, quod tantum Perſarum reges bibere conſueuerunt, ibiq́ue uineas Perſæ plantauerunt. Vina Corinthia aſpera erant, uina Corſica à nomine inſulæ denominantur, ualde fortia ſunt, & Romam afferũtur, Vina Billina à montibus Billinis dicta Thraciæ regionis feracifsimæ, quæ Siculi antiquitus uina Pollia uocarunt, quia Pollius argiuus, qui Syracuſis regnauit, primus uites urbanas ad hãc detulit urbem; Vinum Rhodium turbidum ac ſimile dulci erat, Vinũ Netinum, à Neto urbe antiqua Siciliæ, ualde generoſum eſt, & fului coloris, quod producitur in agris uitiferis graneriis Iorferis nec non in ualle Vaſſellia. Vinũ Seraphinum & Valentinum, utrunq; generoſum, Hibra producit omni præſtantius. Vinum Panormitanum in agris Panormi urbis Siciliæ clariſsimum generatur, album leueq́; eſt, guſtuiq́; ſatis gratũ, & ſimillimum uino Pictano, Vinum Vamortinum circa agros Meſſanæ urbis genitum maxime cõmendatur. Vinum Priuernaceum in collibus & agris Priuerni urbis Volſcorum patriæ Camillæ in genere uini Italici obtinet nobilitatem, & eius quod in Hetruria gignitur in agris Liris palmã obtinet; & uini Lygurgici Ge-

Ligurgicũ uinũ præcipuũ

nue

Digitized by Google

nuæ urbis principatus datur uino Thabbiæ oppidi ubi oritur,uinum quod moſcũ odorat,dulcius omni quod bibi poſſit,uua quoque quo uinum ipſum conficitur moſcatella appellatur. & ex quoquo genere uini quod in Hiſpania gignitur, uinum Laletanũ laudatur potius copia quàm nobilitate, Vinum Carnæopeſiũ, Lauioneſium, atque Balearicum omni generoſo uino Italico comparatur, Vinum Palmeſiũ quod in agris Anconæ urbis cuiuis comparetur uino ipſum laudatur. Vinum Prætutianũ quod in mari ſuperiori in uineis prætutianis naſcitur nõ eſt poſtponendum omni optimo uino, quia uinitoris eſt magna diligentia, Maroneum uinum nomen accepit à Marone filio Euantis non eſt poſtponendum omni generoſo uino. Vinum Allobrogicum & Galliæ Narbonenſis generoſiſſimum extat & guſtui ualde gratum; Hactenus de uini generibus & ſi forte citra quæ dicta ſunt cognoſcere cupias Rota facundiſsime conſule antiquos atque iuniores rei ruſticæ ſcriptores, Ego autẽ reliqua uini genera (quæ penè infinita ſunt)commemorare nõ poſſum, quæ ab innumeris regionibus,agris,collibus,urbibus, atque pagis denominantur, ſic

omnia uini genera comprehendi nõ poſ ſunt quãuis Democritus dixerit ſe omnia numero comprehendiſſe. Ro. Per Iouem Menippe plura ſanè uini genera audire ſcireq́; non appeto, nec amplius poſthac inquiram, à te mihi ſatisfactum eſt: nam philoſophus es uariæ multæq́; lectionis ualde ſtudioſus. Men. quid igitur quæris amplius? Ro. Hoc à te quæro an in omni uini genere eadem ſit natura. Men. nequaquam, nam in eadem regione ex locorũ, agrorumq́; ſitu proprietas admodũ uariatur, ſicuti eædem uites diuerſis conſitæ in agris diuerſum producunt uinum, & ſicut diuerſæ ſunt aquarum ſpecies quæ facultates diſsimiles à terris acceperunt ex quibus ubertim ſcaturiunt, ex his quædam aluminoſæ ſunt, quædam amaræ, quædã ſalſæ, quædam ſulphureæ, quædam frigidæ, quædã calidæ, quædam oculos iuuant, quædam neruos, quædã morbos antiquos & quaſi deſperatos perfecte ſanant, quædam ulceribus medẽtur, quædam partes internas potu fauent, ac ægritudines pulmonis, aliorũq́; uiſcerũ leuant, quædã ſanguinem ſupprimunt, quædã lapides & arenulas generant, quædã tenuiores, quædã leues, quædã graues ſunt, quædã alũt, quædam

Democritũ dixiſſe omne genus uini cõnumeraſſe

An eadem ſit natura in omni uini genere.

Aquarum diuerſæ ſpecies.

dã transferunt abſq; nulla bibentis ope, quædam hauſtæ afferũt fœcũditatem, ut diffuſius in libro de natura aquarum diximus, in quo diſputauimus cũ philoſophis antiquis & maxime cũ Theophraſto, ita generũ uini diuerſæ proueniunt naturæ, iuxta humorem à terra in uite decoctũ, uitis.n.ex ſui natura, humorẽ ad ſeſe ex terra ſugit, propterea natura generis uini cuiuſdam alteri eſt diſsimilis, quæ partim ex guſtu, partim ex effectibus iudicatur, aliquod.n.uinũ ſaporis eſt grati dulcisq;, quoddam duri, aſperi, amariq; ſaporis, quoddam auſterum, quoddam ſaporis inſipidi & aquoſi, & nõ ſecus in colore & ſubſtantia quàm in ſapore, diſsimili reperitur, & ſicut uarias differẽtias ſaporum obtinet ita diſsimiles proprietates & qualitates habet, Vinum in Arcadia fœminis fœcunditatẽ mauibusq; rabiem affert, ut alias diximus, in Achaia fœtum abigit apud Thaſos ſerpentũ ictibus medetur, & Publius Maro meminit de uitibus, quæ naſcebãtur in Thaſo inſula maris Aegei & in Mareotide Aegypti regione, ſicut Thaſiæ uites & Mareotides albæ, & apud Aegyptios huiuſmodi uitium uinum aluum ſoluit, & apud Lycios ſolutam aluum ſiſtit, & aliquod eſt

Vini diuerſæ naturæ.

Vinũ Arcadiæ prodigioſum.

Vinũ in Thaſo contra ſerpẽtum ictus.

uinum, quod quadam ſenſibili qualitate corpus humectat, quoddam autem ſitim ac ſiccitatem inducens, aliudq; ſitim remouens, has quidem diuerſitates non guſtus, non olfatus, nõ uiſus diſcernere poſſunt, ſed ſola experientia quæ in ipſis minime apparet, quoddam uinum mœrorem lacrymasque mouet, quoddam gaudium, quoddam ſilentium, aliud dicacitatem, aliud mentis ſolitudinem efficit, quoddam uigilias, aliud ſomnum, quoddam repletionem, aliud extenuationem, quoddam morbos diuerſos, aliud ſanitatem; quæ omnia ob magnitudinẽ atque oppugnationem inter ſe admittenda uidentur. medicus ſanè cõem unã naturã in omni genere uini ex propriis principiis minime inueſtiga re põt, nec cauſam reddere, ſed tãtũ phiſolophus naturalis, qui rerum ſenſibilium uniuerſas temperaturas atque cauſas qualitatum primarum perſcrutatur, medicus autẽ quo ad ſanitatem tuẽdam aut recuperandam de uini generibus conſiderat, quãdo uinum membra calfacit certe calidum indicat, & quando uentriculũ humiditate exuberantem exiccare uidet, enuntiat ſiccum eſſe natura, & quãdo corpus affectum bilioſis humoribus à uino tenui humectatur,

Medicus nõ poteſt inueſtigare unam communem naturam in omni genere uini ſed philoſophus naturalis.

tur,

tur,atque frigeſcit, tale inquit uinũ eſſe natura frigidũ,& quomodo corpora frigida & ſicca ut corpora ſenum, aũt melancholicorum calfacit atque humectat, inquit uinum calidum & humidum eſſe natura. Rot. doctè Menippe loqueris ut philoſophum decet peripateticum & medicũ ualde exercitatum,ſed mihi cauſas dicas,cur aliquod uinũ ſit altero magis odorum. Men. Quia uites conſitæ in calida & ſicca terra uinum odoratius ferunt,ueluti arbores fructus dulciores, ac ſuauiores producunt,dũ in huius qualitatis terra plantantur & ſi terra modico aſpergatur imbre, uirtute caliditatis quam in ſuo continet ſinu uinum odoratius procreatur, & in ea flores fructusq; odoratiores naſcuntur,quia in ea conſtitutione terræ,tenues & ſiccæ exhalationes aſcendunt; contra uero uites conſitæ in terra frigida & humida,uinũ inodorum ferunt,eadẽq; tellus fructus floresq; edit inodoros,Partim ob frigus,partim propter humorũ ſuperfluitatem, qui digeri atque concoqui à calido inſito non ualet, ſicuti in Aegypto flores in odori naſcuntur: ibi enim terra ſatis madeſcit; ob Nili inundationem,eiusque incremẽta. Ro. Menippe philoſophorum & me

Problema de odore diuerſorum generum uini.

Solutio.

Nili inundatio in Aegypto.

dicorum antiſtes, per tuum Aeſculapiũ rogo, ſi te interrogãdo moleſtus ſim hodie tibi, ueniã des mihi; Cupio à te cauſas rerum abditas audire, uti Theophraſtus primum à Platone poſtea ab Ariſtotele difuſim percepit. MEN. Libenter faciam, ſed ſuperuacuum eſt me rogare, nempe de his rebus, aliisq; in quibus ambigis, facile tibi reſpondebo, & omnia quæ tibi abdita ſunt luce clarius aperiã, dicito quicquid uelis, oratio enim communis erit, ſoluere propoſitiones mihi minime eſt difficile, nam in philoſophorum ſtudiis diſputare didici (uti Carneades nullius philoſophiæ ignarus) cũ philoſophis diſputauit, & Socrates cum Parmenide ualde ſanè diſeruit. ROT. Cur tanta ſaporum diuerſitas in quoquo genere uini reperitur? MEN. quod de ſaporibus ſentiam, aperte dicam. in hoc quæſito, in aliisq; tibi morẽ geram, attẽte audias. RO. ita faciã. MEN. Saporum genera ſunt ſeptem, uel octo. ROT. qui ſunt? dulcis, pinguis, acris, amarus, ſalſus, auſterus, & acidus, totidemq; colorũ odorumq; genera eſſe putantur, & quia fructus humidi terreique ſunt, & ſapores generantur quando humidũ à terreo ſicco patitur, & ſapores ſunt effectus in

Theophradiſci primum à Plato. deinde Ariſt.

Carneades ſtoicorũ ſtudioſus.

Propoſitio de ſaporibus aquarum.

in humido aqueo à natura ſicci & terrei,facti, calido operãte cõcoquente ac cõpingente in ipſo humido,& ſicut fit odor à ſicco,qui nõ eſt ſapor, & ſecũdũ diuerſitatẽ, quæ in uitibus humidũ aqueum trahentibus reperitur, necnon etiã in aliis ſtirpibus, uarii efficiuntur ſapores, tam in generibus uini, quam pomorum, qui ſane a palato percipiuntur,qui fiunt expermiſtione ſucci cum humido, calido adiuuante, & ſapores à natura ſunt procreati ad animos nutriendos, nam neque ſiccum abſque humido, neque humidum abſque ſicco nutrire poſſunt,& hoc manifeſtum eſt omnibus philoſophis peripateticis & haud probatione opus eſt, quoniam alimentum quadã humorum permiſtione conſtat, idque animalibus oblatum, augmentum, uel decrementũ præſtat; animalia enim ſimplici elemento minime nutriuntur, igitur ſapor ex humido ac ſicco, atque calido conficitur, ſapor uero dulcis à calido temperato concoquente, humidum aqueum tenui terreo miſtum fit, nõ multum ipſum conſumendo, ac attenuando quaſi ad humidum aereum reducendo, quod eſt tenue optimeq́ue terreo ſicco commiſcendo, unde dulcia tenuis ſunt ſub-

Saporum utilitas.

Animalia ſimplici elemento nõ nutriũtur.

Sapor dulcis medium continet locum. Manna generatur ſub canis ſtellæ tēpore.

ſubſtantiæ optimique nutrimēti, & omnia ſub globo lunæ uiuentia alimētis nutriuntur, & inter ſapores locum obtinet primarium ſicut cor in homine, & ſol in uniuerſo æthere inter errātes ſtellas, ita in ambitu ſaporum, dulcis ſapor mediū continet locum, qui in uuis maturis in melle & manna quæ in oenotria & in monte Libano, aliiſque regionibus ſub cane, cum dies noctesque ardēt generatur, & liquida lucanis tēporibus ex aere ſuper omnes arbores cadit atq; ſuper terras lapidesque, ſubitoque denſatur, & ante ortum ſolis colligitur, & eſt eiuſdem generis cum rore, reliqui uero ſapores ſuapte non ſunt nutrientes, ſed cōdimenti loco admittuntur; ſapor pinguis in iis percipitur, quæ oleoſa iudicantur, & ſapor acidus in aceto, atque in iis quæ acuta, acidaque natura exiſtunt percipitur & ſapor acerbus, & ſapor acerbus in piris ſylueſtribus, in ſorbis, meſpilis, aliiſque fructibus ante maturitatem deprehenditur; ſapor auſterus in quibuſdam generibus uini, ſapor ſalſus, in rebus dignoſcitur ſalſis, ut in aqua maris, in cinere, & ſale; Sapor amarus, in felle, aloe, abſinthioque, guſtu atingitur; Sapor acer, in pipere,

pere, zinzibere, ſinapi, aliisq́ue huiuſmodi dignoſci poteſt; merito igitur ſapor dulcis uniuerſis præponitur ſaporibus, quoniam omnium ſaporum ſuauiſſimus eſt naturaque ualde familiaris, caloremq́ue humanũ paulo ſuperans: unde concoquit, maturat, rarefacit, laxatq́ue; iure Homerus uatum antiſtes, in odyſſea de uino meminit dulci, quod Vlyſſes Polyphemo obtulit, quod bibit, admodũq; exhilaratus fuit, hoc hercle uinum ad alendum promptum eſt, & inter euchyma uinum dulce primum obtinet locum. Ro. Acute profecto locutus es de ſaporibus, ſed dicas obſecro eorum proprietates, MEN. Libenter, ſapor dulcis, amarus, & acutus, ſunt in calida ſubſtantia; ſapor ſtypticus, ſiue acer, acetoſus, atque ponticus in frigida ſunt ſubſtantia. Ro. Menippe quod tu dicis ex mente philoſophorum probari poteſt, ſed non eſt neceſſarium, nã opium eſt ualde amarum, & tamẽ habet ſuperfluam frigiditatem, igitur non omnia amara ſunt in ſubſtantia calida, temperamentum enim ſimplicium rerum, non ſolum ex ſaporibus, ſed pariter ex effectibus cognoſci poteſt, ſi tantũ temperamentum guſtus cognoſceret, diceretur

Saporũ proprietates.

Non omnia amara sũt calidæ ſubſtantiæ.

retur opium eſſe ualde calidum,quod re tentum in ore linguam ulcerat & grauē obtinet odorem, & tamen opium eſt natura frigidiſsimum quamuis amarum habeat ſaporem, odoremq́ue grauem, ergo temperatura rerum ſimplicium, non ſemper ex ſaporibus iudicatur ſed ex effectibus, at ego tuæ & antiquorum non contradico opinioni. MEN. Bene doctiſsime Rota inquis, & ſic eſt. RO. Sequere Menippe narrationem aliorū ſaporum. MEN. fiat, ſapor inſipidus eſt in ſubſtantia aquea tamen non apparet, ſicut album oui inſipidum. RO. Vellem Menippe abs te audire, quomodo ſapor generatur amarus. MEN. mihi placet cauſam & rationem dare, ſemper amarum generatur, quando calidū intenſum magis humidum ipſum conſumit, atque attenuat, propterea amara ſunt uſta, calida & ſicca, nanque terreſtria & amaritudo ſiccitati caliditatiq́ue attribuitur,unde ualde ſalſa peſsimi ſūt nutrimenti, & ſanguinem terreſtrem generant, nigramq́ue augent bilem & quātо magis ſapores medii amaro appropinquant, tanto minus alunt,quia ex calore comburenti humidum alimēti conſumitur, contra uero ſi dulci appropinquent

Opium frigidiſsimum & amarum.

quent probe nutriunt, nam uita à calido conſeruatur, & humido bene cõcocto, quod in dulci inuenitur ſapore. Ro. Nunquid ſapor amarus nutriat? Men. Parum nutrit ſed non ob naturam a mari ſed ob naturam alterius ſibi miſti. Ro. Quare pure amarũ nõ putreſcit. Men. Quia eſt craſſæ, grauis & ſiccæ ſubſtãtiæ ideo prohibet putrefactionem, ut myrrha, & aloe. Ro. Scite loqueris Menippe, ſed mihi non inutilis dubitatio occurrit, quæ talis eſt, ſi dulci ſapore nutrimur, quare alii ſapores condientes, ut ſalſus, & acutus epulis miniſtrantur uariis? Men. Hæc eſt ratio, ne natura uelocius æquo alimentum traheret, nam dulce admodum alit, atque ſupernatat, propterea ſapores iſti miſcentur. Ro. Acute problema noſtrum à te ſolutũ eſt, hactenus de ſaporibus, doctè enim copioſe omnia mihi abdita expoſuiſti, ſed interea de colorum differẽtiis, rogo ut aliquid mihi explices. Men. Libẽter Rota mi agam. Rot. Quàmprimum. Men. Abſque mora, arrige aures. Ro. Attente auſculto. Men. Generum uini differentiæ ſunt in colore poſitæ, quatenus uinum album, pallidum, fuluum, flauum, rubrum, atque nigrũ, appellamus, ſicuti

Dubitatio de amaris an sẽper nutriant. Reſponſio.

Dubitatio de odorũ genere.

ſicuti in ſapore dulce, auſterū, acre atq; acidū,& in odore ſunt iucundo, ſunt graui,ſunt nullo odore, & in ſubſtantia aut ſunt craſſa, aut tenuia, & in uitibus, aut eſt uinum potens, aut debile, & id quod eſt ex tenui & aquea ſubſtātia urinā ciet & parum nutrit,uinum autem rubrum & craſſum alimentum præſtat, pro ratione craſſamenti præſertim id quod dulce eſt; flauum uero & fuluum uinum, mediocri dulcedine bene alit,ceu antiquum Falernum, quod Græci Falerinon uocant, & id nec in nouitate, nec in nimia uetuſtate corpori ſalubre erat, & prima eius ætas incipiebat à decimo anno, media à quintodecimo, à uigeſimo anno capiti & neruis noxium erat, & duo erant eius genera auſterum cui ruffus erat color & dulce cui color niger, & ſimili uino ſtatino. Ro. Quia de coloribus ad unguem ſermonem perfeciſti; modo dicas ſi ſpecies odorum,cum ſaporū ſpecierum habeant cōuenientiam, & quomodo odores generantur. Men. quandam ſimilitudinem proportionis habent, & ſimilibus appellantur nominibus ut odor dulcis,amarus,pinguis,ſalſus,acer,auſterus, acerbus, acidus, & ſicut ſapores amari non attingūtur guſtu, ita putridos odores

Dubitatio de colorib. uini.

res nemo olfacit,& odores eorum compoſitionis temperamentũ certum ut ſapores nõ manifeſtant, & odores nõ ſunt uapores,neque exhalationes,ut dicebat Heraclitus,qui ex humido innato & ſicco terreſtri calore moderate operãti generatur,& ſic uinum quod optimum ſaporem, odoremq́; ſimilem habet, optime nutrit, quia odores ſequuntur ſapores. Ro. ſatis eſt de odoribus dictum; redeamus ad uini genera; Qui nam homines haurire debent uinũ dulce? Men. qui dolore laborãt nullo. Ro. Qui de renibus,liene, atque hepate queruntur, quo nanq; uini genere uti debẽt? Men. Albis,& tenuibus. Rot. Cur?. Meni. Quia in uenis illorum humor craſſus ac frigidus exiſtit. Ro. Quod nam uinum pituitoſi bibere debent? Men. Dulce, flauumq́;, quod calefacit bonosq́; ſuccos generans; pituoſis nempe temperatura frigida & humida eſt,quæ non modico indiget calore. Ro. Quod nam uinum dandum erit bilioſis? Men. Auſterum,quia eos refrigerari oportet;idque uinum ſub æſtu atque multis laboribus in regione calida cæli,ſtatu calido,bilioſi commode bibere poſſunt. Ro. Melãcholicis quod nam eis cõuenit uinum bibere?

Herac.error.

Vinũ dulce bibãt qui nullũ patiuntur affectum.

Quibus ſit dandum uinũ album.

Pituous ꝙ uinum ſit miniſtrandum.

bibere? MEN. Dulce, flauũ, odorumq́;, quale eſt aruiſium, lesbium, apianum, & huiuſmodi, & ſecũdum temperaturas hominum diuerſas, diuerſum eſt eis dãdum uinum, quod ſpecie differẽtiaq́; alterum ab altero differat, ſicuti uinum ualde uetus pauci exiſtit nutrimenti, & eſt ex tertio ordine calefacientium, & ſiccãtium, & uim habet medicamenti, quando uero non eſt admodum uetus, uim obtinet alimenti, & calida & humida eſt temperatura, & naturæ humanæ maxime eſt familiare, & ex alimentis nulli præſtantia facultatis atq; bonitatis cedit, & uniuerſum corporis ambitum calidiorem humidioremq́ueefficit, celerrimeq́ue nutrit, uiresq́; citiſsime reficit imminutumq́; exauget calorem, ſomnum cõciliat, flatus diſcutit facultates uẽtriculi, omniumq́; uiſcerum, fortiores reddit. RO. nunquid uinum bibẽdum ſit nouum? MEN. nequaquam. RO. Cur? MEN. Quia uinum nouum hepar obſtruit, atque diſſenteriam hepaticam ducit humoresq́; accendit, uentremq́; ſoluit, flatus generat, quia nõdum defecatum eſt, neque deferbuerit. RO. Menippe ſine fuco loquor; merito à uiris doctis princeps medicorũ uocaris, nã ea quæ dicis ratione conſtant,

Vinum celerrime nutrit.

Dubitatio de uino nouo.

Solutio.

ſtant,propterea te conſulo, ceu Apollinem, cum mea temperatura termini me lateat,dicas obſecro,quod nam mihi bibendum ſit uinum. MENIP. Quod in ſubſtantia ſit tenue, & colore flauū,nam uinum uinoſum tibi bibere non licet, quia caput tentat, & mentem labefacit, neruos implet,fluxiones concitat, facultates uniuerſas corporis diſſoluit. unde merito Gale. medicorū dux inquit,uinoſum uinū frigidos cauſat morbos;ex hoc quàm plurimi homines apoplexia uel comitiali morbo correpti ſunt, aut noxā motus ſenſus ſubierunt,quia ex ebrietate refrigerati ſunt, nam uinum nō ſemper calefacit,ſicut oleum non ſemper flāmam accendit,licet ſit aptiſsimum ignis alimentum, immo ſi inebriatæ flammæ olei magnam quātitatem infundas, eam prorſus ſuffocabis,& omnino extingues, haud ſecus uinum operatur,quando plus bibitur, quàm uinci poſsit tantum procul eſt,ut animal calfaciat,ut quoque uitia admodū frigida generet; nempe apoplexia, epilepſia, paraplegia,cari, comata,neruorū reſolutio, cōuulſio,tetanus, immoderatam uini potionem comitantur, ſed ex accidente, ut hos effectus uinum intemperate ſumptū procreat, ubi

Men.Rot. admonet quo uino uti debeat.

Galenus dux medicorum.

Vinum non ſemper calfacit.

Morbi qui ex uitio immoderate ſūpto oriuntur.

uero temperatum ingeritur,innatum auget calorem, quia citiſsimum in ſanguinem mutatur & alimentum nobis ualde eſt familiare. Ro. Per Iouem Menippe ſatis ſatisq́; tibi deuinctus ſum, quia uirtutes & uitia uini omnis generis mihi aperte explicas,& hoc tuũ ſtudium multifaciendum eſt,quoniam uera atque utilia doces; philoſophia certe te uirũ grauem facit,& non ridiculũ, maximaq́; autoritate dignum,qui cum philoſophis & medicis,in aulis principum,atque in ſtudiis publicis frequentius diſputas, palmamq́; reportas; ceu ab olimpica uiatoria; Igitur Menippe amiciſsime prompte enarra, & ne te pigeat meis dubitationibus reſpondere. Men. Interroga, paratus ſum. Ro. Cur germani omniũ bibaciſsimi, qui compotiones atque cõuiuia,garritu,clamore,cantu,atque ſaltatione celebrant,non ita facile in eos incurrũt effectus? licet frequenter inebriẽtur. Men. Ob id ſanè eſt,quia corpora robuſtiora habent,& magnæ potioni uini aſſueti ſunt,propterea paruam ſentiũt læſionem,ex longo enim tempore cõſueta minus alterare ſolent, ut inquit Hipcrates in ſuis ſententiis. Ro. Hercle nil diſcutiendum, ſoluendumq́; philoſophis

Problema. Cur Germa bibaciſsimi omniũ apoplexiam non incurrunt.

Hippocrates in Aphor.

atq;

atq; medicis relinquis; oēs enim propo ſitiones non aliter ſoluis quàm Ariſtote les philoſophorum magiſter. MEN. Fa cundiſsimè & lepidiſsimè Rota me tuis ad cælum laudibus tollis. RO. Sine co- lore loquor, adulari neſcio, adulatio prorſus uiris bonis non congruit, neque amicis precipuè; adulator quidem Cha- mælæonti ſimilis eſt, tuam ſane doctrinā admirantur philoſophi atque medici, ho mines enim ab inferis ad ſuperos reuo- cas, iure omnes ubiq; dicunt te eſſe inſi- gnem omni honore, atque æterna laude, propterea meis muſis celebrare tuū no- men laudesq; non ceſſabo. MEN. Gau- deo à te uate laudato cōmendari, ſcias ſemper ab adoleſcentia uſq; ad hanc æta tem me philoſophatum eſſe, Piſis atque Bononiæ & Nyphi decem annos audiuiſ ſe unam cum Lucio Copiſio, & Simone Portio, qui Nypho peripatetico (ut Cle- anthes Zenoni) ſucceſsit. RO. Merito clarus euaſiſti philoſophus, merito prin- cipes philoſophi te cōmendant, qui pau ci ſunt hoc tempore, & non uulgaris fa- ma, quæ medicos ſciolos, atq; garrulos, lōgis ornatis togis, atque annulatis ma nibus incedentes, una cū chirotecis, un- guenta odorifera, redolētibus, in triuiis,

Adulatio nō decet ami- cos nec ui- ros probos, quia Chamæ leonti ſimilis adulator eſt.

officiniſq; cupediariorum ſatis cōmendat, nec non apud noſtrates matronas atque patritios nullius ſcientiæ ſtudioſos, qui & ut ſuam faciant perpetuo futuram memoriam, qua ipſi gaudeant; dum nō digna a ſuo cerebro aliqua ædere poſſint in lucem, ſtatuas ſibi æneas præparāt conſpiciendas, timentes ne pereat eorū memoria cū ſonitu; me Hercle tales medicos ſemper odio habui, qui ſe iactant, atque dicunt ſe nullo præmio compenſari poſſe & pro Apolline coli uolunt, ſicuti Menocrates ſyracuſanus medicus, qui Iupiter uocari uoluit, cum ſcriberet ad Ageſilaum regem Spartæ, ſed ego ſtultitiam talium ſubrideo medicorum, intra quorum manus nō pauci ex ægrotis expirāt, & hos imperitum uulgus in plateis commendat; qui nunquam philoſophati ſunt, & garrulitate fabuliſque loquaciſsimis tonſores in tonſtrinis decipiunt atque ſeplaſiarios; Iure tu Menippe inter medicos & philoſophos principatū obtines, quia medicinæ arti, uti Galenus, & philoſophiæ ueluti Ariſtoteles inuigilaſti, & nemo tuæ contradicit ſententiæ, quamuis ſit ſophiſta, ut Protagoras, qui uniuerſam gratiam annos plus quàm quadraginta feſellit. MENI. Sapienter

Menocrates medicus Syracuſanus.

Protagoras ſophiſta.

pienter mi Rota agis;nam medicos ignaros reprobas, & eruditos colis: ſciẽtiarum enim cultor maximus es,& hoc a te audiuiſſe plurimi facio, & quod facit ignobile uulgus ferendum eſſe,& nõ laudandum cenſeo. Ro. Semper ueritas dicenda eſt. Men. Nunquam mẽtitus es, iccirco tibi maxime credo, tuus ſemper ſermo homines modeſtiores reddit, me præſertim; philoſophiã enim moralem calles,uti magnus Pythagoras. Rot. O utinam ita eſſet. Men. Ita eſt,nulli quidem erudito uiro, tua prudens & moralis oratio diſplicet. Rot. Sat eſt,longa fuit noſtra digreſsio, ad reliqua ueniamus & ſummatim reſpõdeas quod mihi dicendum reſtat. Men. Tibi reſponderenõ me piget. Ro. Nunquid podagra atque arthritide laboranti uinum dare expediat? Menip. Nullo pacto; imo oportet ægrotãtem prorſus illud dimittere uſque quo priſtinam recuperet ualetudinem; uinum quidem fluxionẽ excitat,neruorumq; ſubſtantiam offendit, & morbum auget,propterea non cõuenit: Calore enim ſuaq; potentia humores ad articulos trahit,tamen ob uirium imbecillitatem modetate dari poterit,ut corporis conſtitutio in habitum meliorem

Pythagoras philoſophus mora.

Podagra laboranti non eſſe dandum uinum.

E 3 redu-

reducatur, & uinum ſit uetus medium, ſuauiter olens, quod celerrime uniuerſum nutriat corpus uireſque procreet. Ro. Id certe quod inquis, à medicis doctiſsimis Bononienſibus ac Patauinis diſputantibus Venetiis in aula ducis, alias audiui, qui tunc pedum dolore laborabat, qui neruis laborem cum aduſtione ferebat. Menip. Id quod dico ratione conſtat. Ro. Haud dubium eſt, ſed interdum dicas, nunquid pueris, & mulieribus, atque adultis, utile ſit uinum? Menip. Nec pueris, nec adultis, nec mulieribus uinum expedire dicimus; autoritate Ariſtotelis: uinum enim ſua caliditate, atque uaporatione primũ deſtruit ſenſorium, omniaq; membra mollit humidumq; innatum in radicibus omnium membrorum conſumit, pueris quidem uinum propinare eſt adiicere ignẽ igni, quia pueri calidi & humidi ſunt temperatura; propterea Plato præcepit, ne pueri uinum guſtarẽt, uſq; ad decimum octauum annum, adultis niſi modice ſumptũ, uinum utile eſt, liberalius uero bibitum præcipites ad iram libidinemq; facit, partem rationalem animi turbidam hebetemq; reddit, mulieribus hac ratione dãdum nõ eſſe arbitror (ni fallor) ne in Venerem

Vinum nec pueris, nec mulieribus, nec adultis conuenire.

Plat. lib. de legibus.

nerem turpem prone fiãt,& ſtuprum aut adulterium comitant, merito ex oratione Marci Catonis mulieribus romanis uinum fuit interdictum, nam ubi mulieres uino calẽt,facile ad inconceſſam uoluptatem labuntur,& apud priſcos romanos non minori pœna mulieres afficiebantur,ſi fuiſſent depræhenſæ uinum bibiſſe, quàm ſi uel probrum uel adulteriũ commiſiſſent, pœna ſanè capitalis erat; Egnatius Metentinus coniugem baculo interemit,quia uinum è dolio bibiſſe deprehendit, & ipſe necis uxoris à Romulo fuit abſolutus,& matrona quædã Romana coacta fuit à ſuis inedia mori,quia loculos in quibus erant claues cellæ uinariæ aperuiſſet, ob id Romæ, & in uniuerſo latio, temeto mulieres abſtinebant, nam Romulus primus Romanorũ rex,uinum mulieribus interdixit. ROT. Sapienter Romani legem ſanxerũt ut fœminæ à uino abſtinerent,ut ebrietatem, libidinem omnino uetarẽt, merito quidem Salomon in ſuis adagiis dixit,ubi regnat ebrietas ibi nullum eſt ſecretũ. ſed Menippe dicas apertè ut ſoles, nunquid rectores urbium ductoresq; exercituum uinum hos deceat liberalius bibere, an ne? MEN. Dico uinum bibendum eſſe

Oratio Mar. Catonis.

Egnatius Meten quia uinum bibit.

ſed non eo modo, quo Perſæ, Armenii, Scythæ, Thraceſq; bellicoſi aliiq; populi bibaces utũtur, qui ueſtes uino profundunt, repente in ebrietatem currentes, at moderate bibendum eſt, quia ciuitatum gubernatores militiæq; duces, deliberaturi de rebus agendis temperatiſsimi eſſe debẽt, ut Maſsiniſſa Numidarum rex, qui centum uixit annos, & ut Cyrus ſenior, magnuſq; Pompeius qui temperantiæ exempla poſteris reliquerunt, ſapienter à Carthaginenſibus antiquis lex condita eſt, ut nunquam in caſtris quiſquam merum guſtaret, ſed aquã, nec ſeruis in ciuitatibus uini uſus eſſet tribuendus nec magiſtratibus, uniuerſo tempore quo magiſtratu funguntur officio, ne iudicium obliuiſcãtur & ne cauſas filiorum & pauperum putent. ROT. Probe loqueris Menippe, legum lator non aliter reſpõdere poterat, ſed quia pauloante dixiſti mulieribus uinum eſſe interdictum, nunquid hac noſtra ætate qua mulieres libere bibunt, liceat omnibus utero gerẽtibus uinum bibere nec ne? MENIP. Vtile ſane eſt merum grauidis mulieribus in fœtura cibos abſurdos appetentibus, detur, illis, cauſa liberorum generationis. RO. Dic Menippe, quo nã uino

Maſsiniſſa Numidarum rex.
Cyrus rex Perſarum.
Mag. Pompe. uir temperatiſsimus.
Lex Cathag.

Vinum grauidis mulierib. utile.

uino laborantes dolore uẽtriculi uti debent, ægreq́; cibos concoquentes? MENIP. Vino ſub rubro, gratia ualetudinis utantur, quod eis ſatis conuenit. ROT. Dicas mihi Meṙippe, quàm noſtro tempore in menſis principum, aliorumq́; diuitum ſeruatur, bibere uinum à niue uel ſalnitro refrigeratũ eſt ne ſalubre? MENIP. Minime, quia uinum admodum frigidum, multorum affectuum cauſa erit, quoniam cerebro pectori, cordi, hepati, pulmoni, inteſtinis, atque ueſicæ nocet, & generat cõuulſionẽ, paralyſim, aſthma, lotii retentionem, arenulas, lapides, obſtructiones, hydropeſim, aliosq́; innumeros effectus, & tu amicisſime Rota à uino ualde frigido abſtineas, ſi longã tuam uitam fore deſideras eamq́; tueri, hoc ex corde loquor, hoc tibi amicitia cõſulit, Chorus enim muſarum te lõgæuum eſſe cupit. RO. Menippe amicorum optime, meæ uitæ ſalutisq́; amator, atq; diligentisſimus conſultor, gratias quàm maximas tibi ago: ea enim mihi conſulis, quæ uitæ proſunt & ualde bona ſunt, & Apollo non mihi ſapientius conſuleret, merito mihi ſemper carus fuiſti, à muſis enim nunquàm fuiſti alienus, propterea uates omnes te maxima complectuntur bene-

Laborantes dolore uentriculi.

Vinum à niue, & ſalnitro refrigeratum.

beneuolentia, quorum poemata ualde te oblectant,ut Homeri carmina Ariſtotelem,atque Platonem. MEN. Mi Rota abſtine quoque ab immoderatiori uini

Vinum uetus feb. cōcitat.

ueteris potu,quod liberalius epotum febrem cōcitare ſolet. RO. Ita faciam ut conſulis,ſed mihi in re medica non inutilis occurrit dubitatio. MENI. Profer dubitationem. RO. Nunquid laboranti podagra,ex fluxione pituitoſa uinū in morbi principio ſit dandum? aut tempore intermiſsionis? MEN. Vinum detur paulo interuallo temporis, & ſit tenue, fuluum, uetusq́;, quando uero fluxio ex ſanguine uel bilis plenitudine eſſet, in acceſsione,uinum omnino auferendū eſt, quia humores calore & potentia ſua ad articulos traheret, tempore autē intermiſsionis probe dilutum tutò dari poterit,& ſit uinum colore rubrū liquore tenue,aut mediocre. RO. Sed dicas mihi, ante doloris articulorum intermiſsionem, quænam potio ægrotanti tuto adminiſtranti dari poterit? MEN. Decoctum cinnamomi ex hydromelle in hyeme, in æſtate potio ſimplex æque cū ſaccharo,quia eo tēpore, uis morbi uiget. RO. Prudenter me inſtruis & medicorū auxilio poſt hac non indigebo, quia me ſani-

Dubitatio an uinum ſit dādo laboranti podagra.

Solutio.

ſanitatem tueri ita aperte doces, ut Galenus Romæ & Pergami medicinā ſuos docebat familiares, cui genus humanum nimium nimiumque debet cuius plurima monumenta ingenii doctiſsimi extant & abſque ſua uera doctrina, nemo arte medica eſſet celeberrimus. MENI. Ita eſt profecto ſi Galenus nō fuiſſet ego minime eſſem medicus, neque alii medici eſſent doctiſsimi cuius doctrina ut Ariſtotelis philoſophia, gymnaſia totius orbis terrarum illuſtrat & nulla ars generi humano utilior medica eſt, & quicūq; rei medicæ ſtudioſi ſunt, indies ex libris Galeni dogmata uera atque methodica rectè curandi morbos percipiunt. RO. Ita eſt, ſed ad rē noſtrā redeamus; quod nam uinum dandum eſt Amphilao homini diuiti cupienti prolē gignere? MEN. quod petis neque utique ſilentio prætetibo, tibióue morēgeram; Amphilocus tuus familiaris homo ditiſsimus, aliique uiri gignere proles deſiderantes uinū nō potent album ſed rubrum, tamen moderate, ne in temulentiam incurrant; temulenti enim in re Venerea imbelles ſunt, quorum genitura aquoſa eſt, & nō prolifica; ut ſemen Alexandri magni, qui nullos genuit liberos; & cibis utantur optimi

Laus Galeni

Quale uinū ſit bibendum a uolēte prolem generare.

Temulēti imbelles in re uenerea.

mi alimēti, & deſinētibus mēſibus mulie res,uerno tēpore facta prius concoctio ne,& excremētis tā ſiccis,quàm humidis expulſis,blanda cōmuniq; uoluptate cō- cumbant,& in agro naturæ, ſemen ſemi- nēt genitale, & ſi forte mares procreare uoluerint,ſiniſtrum alligent teſtē, quan- tū ſufferre poterunt.ut Hippocrates me dicorum antiſtes docet, & ſic filios, deo uolente, procreabūt motu ſolis in æthe re exiſtente ſidereo. Ro. Per Iouē Me nippe argute loqueris, nam Venus in ui- no eſt uti ignis in igne, & perfecta ani- malia non ſine ſemine producuntur,quæ habent motus incrementi & decremen- ti per alimenti conuerſionem in ſubſtan tia rei animatæ. Meni. Sic eſt,philoſo- phia Ariſtotelis harum rerum peritiſsi- mum te fecit. Ro. Hæc adoleſcens ab Epicuro uate præceptore meo audiui, cuius doctrinam à teneris annis ſum aſſe cutus,cui gratulari, honoremq; exhibe- re nūquā ceſſabo ut iuuenes Lacedæmo nii, qui ſenibus longæuis aſſurgebant,ho nos enim maximus ſenectuti Lacedæmo ne habebatur. Men. Iure Epicurus ſe- nior in ſua graueſcenti ætate poteſt glo- riari,ſe ſortitum te uirū probum atque memorē eius doctrinæ, & de ipſo ita be- ne

Modus gignē di Maſ.P.fœ.

Ariſt. de ge- neratiōe ani malium.

Epicurus ua tes Marſus præcep. Ro- tæ.

Iuuenes La- cedæmonii ſe nibus aſſur- gebant.

ne merentẽ ut de bonis muſis, ſinceræq́; fidei amicum. Ro. Menippe ſic agendum eſt. Men. Vera dicis, eademq́; per ficis, quæ uirum bonum, atque ſapiẽtem decet, bone quidem muſæ te docuerunt, quia grandæuus Epicurus ex animo nunquam diſcedit tuo, qui beneuolentiam tui diſertiſsimi uiri in ipsũ expertus eſt, per Iouem penè ſum abſolutus. Rot. Menippe mi doctrina beneficio penſari nullo poteſt. Men. Probè inquis. Ro. Heſiodus iubet pari menſura reddere beneficium quod ab alio acceperis, uel cumulatiore ſi poſsis quantum tãdem præceptoribus impendendum eſt, quorum beneficiis par nulla eſt gratia. Menip. Ita eſt. Ro. Mitte quæſo hunc ſermonem, ad problemata redeamus noſtra. Men. Rectè admones. Ro. Cur uinũ eſt naturæ atræ bilis ſimile? Menip. Quia atra bilis immiſta exiſtens, multifariam hominum ingenia moresq́; mutat, nam duæ naturæ ſcilicet calidum & frigidũ maximã uim habent in temperaturis, Calidum enim & frigidum, ſemper excedẽtia, timores, deſideria, aliasq́; innumeras paſsiones generant, ut ait princeps philoſophorum Ariſtoteles, ita uinũ immodicè ſumptũ paſsiones miras inducit iuxta

Heſiodus.

Problema cur uinum ſimiletur atræ bili.

Ariſt.

iuxta diuerſas hominũ diſpoſitiones; & melancholiæ cõparatur, ex ipſo effectu, atq; flatu, qui in utriſq; apparet, oẽs quidẽ qui præditi ſunt eo habitu, ut plurimũ flatibus abũdãt, illiſq́; afficiũtur morbis quos flatus ciere ſolet, uinum quidem nigrum calidius atq; corpulentius quàm album eſt, in Veneris cupiditatẽ accendet, unde non inepte poetæ dixerũt Venerem Baccho iunctam eſſe, melancholici quidem magna ex parte libidine concitantur, concubitus enim flatus copia impellit, & quòd uinum flatum gignat, aperte uidetur ex eius ſpuma quã affert, præſertim quando eſt nouum, propterea uinum, & atra bilis ſimiles affectiones inducunt, à flatu quoque paſsiones oriuntur, quas medici hypochondriacas aut myrachias uocant, & per atram bilem non intelligo fecem illam craſſam & nigram ſuccorum, quæ ex cibis quotidie aſſumptus redundat, & affectus melãcholicos procreat, ut febrem quartanam, ſplenis duritiẽ, alioſq́; morbos, ſed hæc mores diuerſos minime generat, ſed ea quæ naturalis eſt, & uim ſuam in conſtitutione obtinet, & quãdo ſuper excedit quantitate, & caliditate, homines reddit furentes, ut ob tenuitatem aut craſſitiẽ ſuam

Poetarũ ſententia de uenere & Baccho.

Melãcholici proni ad uenerem.

ſuam quam diuerſe recipit à calore noſtro, paſsiones parit diuerſas, ita ſimili ratione uinũ uarios inducit mores, atq; ægritudines, ſecundum hominum diuerſas temperaturas, uinum nempe bibitũ quoſdam pios facit, quoſdam iracũdos, interdum manſuetos, interdum miſericordes, & lacrymantes, unde Homerus inquit Me uictũ Baccho lacrymas effundere dicunt. & non abſque ratione hoc dixit, nam fumi ex uentriculo ad caput aſcendunt, & ſui caliditate, fluidas faciunt humiditates, quas inueniunt, & ad oculos mittunt, & in oculis lacrymãtur aliquando facit homines audaces, amentes, ſtupidos, carentes ſenſu atq; motu, & ſubita mutatione atræ bilis facta ex calido ad frigidum, plurimi ſibi mortẽ cõſciuerunt, ut multis uinolentis accidit, ex quibus melãcholicis aliquo recenſebo, ne colloquium noſtrum admodum ſit prolixum. ROT. Quam mihi gratũ erit, ſi hoc feceris, MEN. In hac re tibi ſatisfaciã. ROT. Obſecro. MEN. Lucius Syllanus gener Claudii principis, erept ſibi Octauia, Neroniq́ue data, præ magno dolore gladio ſuo incubuit, Caius Marius iunior Põtio Telexino ſe iugulandum enſe præbuit, cum à Lucio Sylla

Homerus.

Melãcholici plurimi ſibi Mortem conſciuerunt.

la

la obſes eſſet, cui ſpes nulla ſalutis erat, Lucretius uates Romanus anno ætatis quadrageſimo tertio Cn.Pōpeio magno, Marco Licinio craſſo cōſulibus poculo amatorio accepto in furorem uerſus propria ſeipſum manu confodit, Publius craſſus ne in manus hoſtiū ueniret, ſeipſum interfecit, Oppia ueſtalis ſtupri accuſata, & comperta, ſibi mortem intulit, Annibal Amilcaris filius dux maximus Carthaginenſium, poſt multas uictorias contra Romanos, uictisq; ducibus, poſtremo à Scipione iuniore deuictus, & ad Antiochum fugatus, deinde ad Pruſiam Bythiniæ regē cōfugit, de cuius fide dubitans, uenenum hauſit, quod in ſuo gerebat annulo, uidebat enim Flamminium legatum à Romanis miſſum, & ſe ipſum à militibus circumſeptum, Annibal dux in tertio bello Punico à Scipione Aemilio uictus, in medias urbis flammas, ſe ſe cū filiis ſuis proiecit, Ariſtarchus grammaticus genere Alexandrinus cum hydrope laboraret ſe ipſum interfecit. Camillus quernus archipoeta patria Monopolitanus ob inopiam atque longam ægritudinem in domo meritoria ſe cultro interfecit, Cleomenes dux Lacedæmoniorum mortem uoluntariam appetiit

petiit, Demoſthenes orator clariſsimus uenenum ebibit, Empedocles philoſophus & poeta Siculus Agrigentinus ſe ſe in æthnæ uoraginem coniecit, gratia animæ immortalitatis, quam affectabat, Erathoſtenes philoſophus cum morbo torqueretur nullum inueniens remedium, inedia ſe peremit; Menippus philoſophus Cynicus ſuis amiſsis diuitiis ſe laqueo ſuffocauit, Mithridates iunior cũ ueneno mori non potuiſſet auxilio Galli militis ſeipſum necauit, Cleanthes philoſophus animarum immortalitate cognita, uitam ſponte reliquit, Decabulus rex ſe ſe manu interemit ſua, Anaxagoras philoſophus uenenũ hauſit, Arinius rex ſe in fluuium demiſſet, Dioxippus ſe gladio interemit, Aiax mortem ſibi intulit, Iuba rex Mauritaniæ à Cæſare uictus mortem ſibi cõſiuit, Labienus poeta publico decreto uidens ſuos comburi libros, ſibi mortem attulit, Gordonius audita morte filii uitam laqueo finiuit, Ariadne in rogum mariti ſui mortui apud Thebas, ſe ipſam coniecit Hyllinome mortuo Gallaritio uiro ſuo, gladio incubuit, Hercules doloris impatientia ſe ipſum combuſsit, Hemon iuuenis Thebanus præ amore Antigones puellæ formo

ſiſsimæ mortuæ, lacrymis ardentiq; gemitu apud tumulum ſe neci dedit, Ariadna quædã matrona patria Caietana, clauſo cubiculo, laqueo ſe ſuſpendit, Antonius quadra aurifex Aretinus ſe in ciſternam deiecit, Antonius Gaglianus mercator Florentinus ex feneſtra ſuarũ ædium infeliciter ſe præcipitẽ dedit, Philippus Strocia patritius Florẽtinus dum in carcere, duriſq; uinculis iuſſu Caroli quinti Imperatoris in urbe Florẽtia teneretur, ob impatientiam (ut aiunt) ſeipſum necauit, & quidam iuuenis Siculus Meſanenſis, iuris ciuilis profeſſor ſeipſum iugulauit; Ii oẽs innumeriq; alii qui ſibi mortẽ conſiuerunt cauſa fuit, mutatio atræ bilis ex calido in frigidum, & hoc haud latet philoſophia ſtudioſos rerumq; cauſas ſcrutantes, & haud ſecus mors uiolenta contingit quorum calor innatus refrigeratus eſt, uel ex ſuperfluo calore, uel humido redundãte, & cum odio ſeipſos haberent, uitam cum morte commutarunt, uel morbi prorſus eos perdiderũt. Valentinus Imperator in Sarmatas profectus apoplexia mortuus eſt, Paulus ſecundus, Pontifex maximus poſt cœnam cum loqueretur cũ Architecto ſuo, apopleticus repẽte obiit, Thoraxenus atque Polypha-

Nex contingit uiolentis.

Polyphagus nempe erat, Lucius Annius uerus dum iter faceret, Marco Antonio accitus, hoc itidem periit morbo, Elpenor uinolentus ſcalarum lapſu exanimatus eſt, Cambyſes ex ebrietate, in furorẽ motus filium confodit iaculo, & ex immodica potione uini mors contingit, quia uini caliditas calorem extinxit innatum ut modicus ignis à multo igne ac ſole extinguitur, non ſecus naturalis calor extinguitur & humidum natura inſitum, ob caliditatem uini inareſcit, extinctio enim caloris, per exiccationem humidi eſt cauſa mortis, quia uita in calido & humido fundantur, & mors uelociſsima fit, corde patienti, deinde affecto cerebro. Ro. Hactenus exempla & rationes ſatis copioſe adduxiſti, tam ex parte atræ bilis quàm ex uini potione immoderata, & cum nõ minus medicina polleas quàm philoſophia, medendi methodum me doceas obſecro, in quibus nam febribus dãdum ſit uinum, & in quibus febriũ temporibus. Men. Libenter; quando febris mediocris opilat & uires inualidæ ſunt tunc uino utendum eſt, ſed in intermiſsione, & ſi forte febris ſit ardentiſsima, ſignis concutionis plane apparentibus, uinum dare non cõuenit, ſed aquam

In quibus ſit febribus dandum nini.

frigidam,& ea in ardente febre commode bibatur, præcipue ſi bona corporis ſit habitudine æger,& cœli ſtatus calidus ſit, atque ſiccus. Rot. acutè reſpondiſti,ſed mihi dicas,nunquid hecticis cõſumptisq́; atque melãcholicis uinum ſit dandum? Men. Dãdum eſt ratione humiditatis inſitæ,quam habuit, quod non ſolum per eam cõcoquendo alterat, ſed etiam concoctum diu retinet & munus quippe medici eſt, non ſolum ægritudines præternaturales remouere,uerũ etiã ſubſtantiam innatã humani corporis fouere, recreareq́;, propterea illi errãt medici,qui dicũt uinum tantũmodo,humectare calefacere & exiccare, dico quod uinum per modum alimenti calefacit,& humectat, & per modum medicamẽti calefacit & exiccat. Rot. Quia omnes propoſitiones ſoluis Menippe te rogo, ut iſtud ſoluas problema, cur uinum dulce & mulſum minus inebriat,quàm aliud genus uini? Men. Quia eſt leuius,& ſua dulcedine & humiditate aerea meatus obſtruit per quos fumi ad primum ſenſoriũ aſcendere ſolent, ob id ea quæ ſunt circa caput à fumis illius minime calefiunt,quia uapores per uias clauſas ad cerebrum non aſcendũt,& ſic ebrietas non ſit

Officiũ medici eſt affectus remouere & ſubſtantiam innatã fouere.

cur uinũ dulce & mulſum minus inebriet,quàm aliud uinum.

fit; ſed ſcias Rota lepidiſsime,uinum dulce atque odoriferum capitisdolorem afferre & non temulentiam, ob ſuam temperaturã calidam & humidã, & ex omnibus aromaticis capitis dolor fit,quoniã odor in ſubſtantia calidæ tẽperaturæ tundatur,ſicuti odor ſandalorum, roſarum, ambræ,ligni aloes,muſci,& zibeti,uel zapedionis, & his ſimilium, & omnia quæ ſunt ſatis calfacentia, ſunt cauſa grauitatis capitis calido petente ſuperiora, natura ſui. Ro. Quam doctè dubitationes Menippe enodas,& mihi dubitãti ſatisfacis, iccirco non ceſſabo in re medica id à te petere, quod mihi apertum nõ eſt,& haud ſecus in philoſophia. Meni. Dic,tuis quidem dubitationibus reſpondebo. Ro. Cur quãplurimi homines uinolenti exanimati ſunt? Men. Quia uini copia natiuam facultatem caliditate ſua ſuffocat, præſertim iis contingit, qui innatum calorem exiguum imbecillemq; habent, & illi qui caliditatem inſitam ualidam poſsident, ſatis remittuntur, ſpatioq; temporis cõcoquunt, quẽadmodum flãma ignis maxima, olei maiorem infuſionem ſuffert. Ro. Si uinũ natura calidum eſt ut ais, Cur temulenti in rigorem,in pleuritidem atque in alios

Qũo ex reb. aromaticis fit dolor capitis.

Multi homines ex uini copia perierunt.

Temulenti in rigorẽ in pleurit. alioſque effectus incurrunt:

incidunt affectus? qui ex neruorum primiq; ſenſorii læſione proueniunt, ſicuti eſt apoplexia, conuulſio, paralyſis, unde Hippocrates inquit, ſi ebrius quiſpiam repente obmutuerit, cōuulſus moritur.

Hippocratis ſententia.

Proble.

Men. Iſtud problema difficile eſt, & nō facile ſolui poteſt, & pro ſolutione problematis, hæc in uino ſunt conſideranda, ſubſtantia, uirtus, quantitas, qualitas, odor, ſapor, tempus, ac ætas, ut uinum nouum aut mediū aut uetus, haud ſecus artificium, quo paratur, & ex parte bibentis uariatur, quoniam qui uinum bibit, aut eſt ſanguineus, aut bilioſus, uel pituitoſus, uel melancholicus, aut eſt iuuenis uel ſenex aut alterius ætatis, aut in regione habitat calida, uel in frigida, uel intēperata, uel cerebrum habet forte, atque hepar aut non, iſta enim duo membra nocumentum magnum ex uino recipiunt, amplius qui in uinum ſumit, aut eſt ieiunus, uel famelicus, aut cibis repletus, & ſecundum hos modos uinum cōtrarios miroſq; effectus generat, propterea priſci medici uinum Theriacæ magnæ compararūt, quia corpora frigida intus calfacit, & calida foris refrigerat, & ſicca humectat, & humida exiccat; quāuis uinū ſecundū ſe potētia calidū ſit, quæ in actum educi-

Quæ in uino conſiderāda.

educitur, & quando moderate bibitur, corpus nutritur & quando immoderate ſumitur præſertim ſi uinoſum fuerit, & facultas regitiua non poſsit caliditatem in potẽtia habentem in corpus etiã reducere, ut corpus ſecũdum eſſentiam calfacit, uinum quidem haud agit in corpus, niſi prius agat in ipſum, & ſic uinum actu frigidum & humidum potum ob im modicam quãtitatem extinctionem innaci caloris facit, qui minime id ualet cõ coquere; Iccirco rigorem & frigus pro creat, quãuis ſit calidũ potentia & multifariã poteſt pleuritidem efficere, tam per uiam ebullitionis mouentis humores, quos ebullire facit, quàm per quantitatem nõ paruam, uinum natura neruos replet, quia calidum eſt, & ſubintrat, præcipue cum ſubſtantiã non habuerit craſſam & ita uinum immoderate ſumptum innatum calidum infrigidat, atque extin guit, unde oritur rigor & frigus, aut tremor. Rot. optimè dubitationem ſol uiſti, ſed hoc aliud mihi aperias problema, cur ualde temulenti nimis inſaniunt quam parum uinolenti. Men. ratio eſt hæc illi enim qui uinolentia magna affecti ſunt tanquam epileptici & iacent ut cadauera in ſolo, parũ autem ebrii con-

Problema Cur ualde temulẽti minus inſaniũt, quàm parum ebrii.

uitiari poſſunt atque inſanire, ut patet, quia à uino multum læſi non ſunt, ut ualde temulenti, propter immodicum uini potum, non poſſunt rectum ab inrecto, atque bonum à malo diſcernere, neque ad appetitum & ad intelligentiam moueri; nam omnes animi facultates in uaporibus & fumis uini ſubmerſos habent, & qui parum ſunt uinolenti, ob neruorum diſſolutionem per quos uirtus animalis tanquam per inſtrumenta operatur, non recte iudicant, ſed peccant. Ro. Quia facile eſt tibi problemata ſoluere dic quæſo rationem cur ſi quiſpiam prius uinum auſterum, deinde dulce hauſerit nō inebriatur? Meni. Quia uinum dulce poros obſtruit, per quos uini uapores auſteri ad primum ſenſorium aſcendere poterant, & nō permittit fumos calidos uini auſteri aſcendere, & ſic ebrietatem prohibet, quæ nullo pacto fieri poteſt niſi ea quæ circa Venerem ſuperiorē prius ſint calefacta, & tale uinum ualde calidū eſt, licet ſaporem habeat auſterum coloremq; fuluum, aut nigrum obtineat, & ebrietas morbus eſt calidus, uinum certe plus nimio hauſtum humectat & calfacit, & febres auget, quibus uinum quodcunq; aquoſum idoneum eſt. Ro. Certè

Problema. Cur ſi quiſpiam uinum auſterū poſt bibat quàm dulce nō inebriatur.

Ebrietas eſt effectus calidus.

tè Menippe philoſophiæ filius es,quia nemo tam facile problemata aperit quàm tu,qui uera dicis. Meni. Deſine Rota doctiſsime laudare tuum Menippũ, quãuis mihi non iniucundum ſit à te laudari laudato uate. Ro. Tua doctrina apud omnes homines tã alte quàm infime fortunæ te commendat, propterea tuis ſis laudibus contentus, & ſapientiſsimus quisq; tuum nomen ad aſtra fert. Men. Hactenus de laudibus ad tua redeamus problemata. Ro. Cur uinum oriente canicula in cœlis fluctuat atque mutatur? & maria feruent,& febres generantur? Men. Oriente minori cum leone, Ingentes naſcuntur calores, quia Sol eo tempore caniculam aſcendens radios accendit ſuos,ita ſic calorem auget,& ægritudines quamplurimæ fiunt & uinum deprauatur, & maria feruent, quia ſolis calores ingentiſsimi ſunt, qui nobis tunc propinquus eſt,& terram calfacit, prorſusq; exurit, nam canicula eſt in medio cœli centro,& eſt omnium ſtellarum uiolentiſsima,& nõ illepidè Manilius inquit, Subſequitur rapido contenta canicula curſu. Qua nullum terris uiolẽtius aduenit aſtrum. Nec grauius cedit non horrens frigore ſurgit, hæc certe ſita eſt infra

Problema. Cur uinũ oriente canicula deprauatur, febres generantur ardentes.

fra hyemalem tropicum & arcticum ſubterraneum, qui auſtralis dicitur, ea quidem ſtella æſtus excitat, ſegetes urit. Calor enim ſolis eo tempore ſatis duplicatur, & ita langore corpora noſtra afficiuntur & calore ſolis praua fient uina, in aliquibus regionibus, & hoc ſidus ſentiunt maria terræ, atque feræ, quia magnam cauſam æſtus obtinet. RO. Aſtronomus clariſsimus es Menipe quia de ſtellis aperte loqueris. MEN. Reſtant aliqua tibi dicenda problemata. RO. Reſtant. MENI. Dicas iam præterit hora. RO. Cur ualde temulentis non accidit ſomnus, cum uinum calidũ & humidum ſit natura, & ſuos mittat uapores ad præcipuam partem, quæ capitis anteriorem inter duo ſupercilia locũ obtinet, in quo quidem loco ſomnus et uigilia oriri ſolent, ſomnus quidem remiſsione ſpiritus ſenſitiui fit. MENIP. Problema difficile proponis & pro ipſius declaratione ſcias, ſomnum eſſe paſſionem animi & corporis cõfectam partim calido refrigerato quod in corde eſt ex cibis, atque uariis portionibus, partim halitu quodam ab eo humido quod in thorace eſt primum ſenſorium petente atque occupante, interdum ex laboribus

Problema cur ualde temulentis nõ accidit ſomnus.

Somnus eſt animi & corporis paſsio.

ribus oritur ſomnus animalia enim mouentur & affatim laborāt,calor enim eorum naturalis ſpargitur, & quantitas diminuitur ac refrigeratur, ex hoc reuertitur ad locum ſui principii, ut ab impedimentis ſeruetur, propterea cauſatur ſomnus poſt labores, omne enim quod uigilat neceſſum eſt dormire & ut ſomnus oriatur, impoſsibile eſt ſemper agere, & humiditate quadā calida digeſtionem non difficilem recipiente opus eſt quia ex priuatiōe humiditatis uel ex pauca quantitate ipſius, uel ex indigeſtione nullo pacto fieri poteſt ſomnus, & ualde ebrii dormire nequeant, quia calidum eorum debile à calido fortiori extinguitur propterea non in ſomnum, ſed in carum, ſeu in ſtuporem incidunt. Ro. Acute problema aperuiſti,ſed hoc aliud problema, te rogo ut ſoluas. Men. Libentiſsime Rota. Ro. Cur uinum reddit hominem uigilem? narrat Galenus medicorum antiſtes, hiſtoriam de quodam puero, qui cum magna cruciaretur ſiti, & aquam non haberet, uinum antiquum liberalius bibit, & ex reliquo tempore uigil omnino remanſit, & quia Galenus, non indicauit rationem, dicas tu illam, cum rerum cauſas, rationesq́; dicere

Problema cur uinū reddit hominē uigilem.

cere

cere ſoleas, & reddere, uti magnus Ariſtoteles, quare puer ex immoderato uini potu effectus eſt uigil? MEN. hæc eſt ratio, quia humiditas quæ ſomnum inducere ſolebat fuit omnino à caliditate uini conſumpta, propterea factus eſt uigil, & deinde eũ febris inuaſit & delirio oborto periit. RO. id quod dicis oẽs philoſophi peripatetici aſſeuerant, & quia de rebus naturalibus alter es Ariſtoteles, à te audire deſidero cur melancholicos atque pituitoſos homines reddit audaces, & bilioſos furentes? MEN. Propter naturæ diuerſitatem. quia actus agentis in patiente bene diſpoſito eſt, et ſecundum naturam aut aptitudinem materiæ forma imprimitur, ſicuti ignis unus numero ſua caliditate, quædam exiccat, ut lutum, quædam humectat, ut ceram, & ſimilia, & ſicuti facies nitidæ puellarum ſolis calore nigreſcunt, panniq; linei albeſcunt, & glacies ſolis calore diſcutitur, ſeu liqueſcit & nix in aquam uertitur, contra maris unda congelatur & ſal gignitur, non ſecus eſt uini facultas, quæ ſane uarios effectus facit, & cum uinum ſuapte natura humidum ſit, tamen non ſolum humectat, ſed exiccat, & ſic uiros melancholicos, homineſ-

Gal.lib.2. de loc.affectis.

Problema cur uinũ bilioſos reddit furentes. Pituitoſos & melancholicos audaces.

que

q; pituitoſos, tardosq; mobiles reddit, bilioſos autem ſua caliditate magis calefacit, & ſic furentes inſanosq; reddit. Ro. Quare temulenti tremunt, eo magis quo uinum liberalius biberunt, cum uinum potentiam calfaciendi habeat, & tremor ex frigore oriatur? Men. Tremoris cauſa nempe frigiditas & tremor ob inopiam caloris generatur & quia uinolentis calidum innatum deficit, ob immodicum uini potũ iccirco tremor generatur, licet uinum ſit natura calidum tamen per accidens infrigidat, ſicuti glacies per accidens calefacit, calidum ſemper excedens corrumpit & extinguit inſitum calorem, ut flamma magna, minorem. Ro. quomodo gelu per accidẽs calfacit? Men. Quia partes ſubiecti cogit, in quo calidum continetur innatum, & ita calidum collectum robur acquirit, ex quo dicitur tunc gelu per accidens calefacere. Sicut in tonitrui generatione, uapor calidus & ſiccus à frigido & humido obſeſſus comburitur & in lapidem condenſatur durum. Ro. Acute problema reſoluiſti Menippe, & plane atque perſpicue, libris phyſicis, & meteorologicis Ariſtotelis inuigilaſſe uideris, & quia ſemper amicis prodeſſe

Problema cur uinolenti tremunt.

Gelu per accidens calfacit.

Generatio tonitrui.

non ceſſas ex hoc mea problemata pro ponere non deſiſtam, & abdita eruditè aperias mihi. MEN. affabiliter omnia tibi dicam, quæ in comētariis offendi philoſophorum. RO. Cur parum temulenti magis delirant, quàm multū uinolenti? MEN. Ob fumos uini uaporātes turbidos reddentes lumen animæ rationalis obſcurum, propterea parum temulenti delirant, ſed admodum uinolenti delirare non poſſunt, quia tanquā epileptica, ſeu cadauera, in terra iacent. RO. Quare uinum uinoſum parum dilutum magis inebriat quàm non dilutū? MEN. Quia aqua citius penetrare facit quando eſt tenuis ſubſtantiæ, & non aliter. RO. quomodo Menippe hoc dicis, cum tuus Galenus dicat uinum ad anguſtas partes aquam penetrare facere tu tamen aliter ſentis. MEN. Non Galeno contradico, quem autorē habeo, ſed animaduerte Rota eruditiſsime, quod in aqua duo conſiderantur, primo ſubſtantiæ ſubtilitas, quæ uinum penetrare cogit, ſecundo frigiditas, quæ dominatur atque moratur tranſire, & quando cum uino miſta fuerit, ob cauſam qualitatum contrariarum cito pertranſit præſertim quādo fuerit multæ quantitatis,

Problema Cur parum ebrii magis delirātquàm multū temulenti.

Problema Cur uinū parū lymphatū citius inebriat quàm non dilutum.

titatis, & hoc inquit Galenus magiſter doctiſsimorum medicorum, & ſic uinū facit pertranſire aquam. Ro. Problema bene enodaſti; ſed cum omnia abdita rerum naturalium minime lateant, dicas obſecro, quare ſemen ebriorum eſt improficuum. Men. Propter frigiditatem & humiditatem non eſt aptum generationi, quia aquoſum eſt, ſicuti docet Ariſtoteles in libro de generatione animalium, & Galenus in libro de ſemine, & Hippocrates in libro de aere & aqua. Ro. Bene & erudite propoſitiones ſoluis quia libros philoſophorū atque illuſtrium medicorum noctesq; diesq; perlegiſti, omnes enim non faciles propoſitiones claras reddis quãuis obſcuræ ſint. Men. Propone omnia problemata quæ ſoluere mihi non erit moleſtum. Ro. Quare lingua temulenti ceſſpitãt? Men. Ob humiditatem uini, lingua extenditur ſicuti ſpongia impleta aqua, & ob tumorem & craſsitiem, ſermonem articulatum reddere nõ poteſt, humiditas enim uini lacertos ipſius linguæ, quibus mouetur, molles reddit, propterea lingua ſuum exercere officiū non poteſt, & ſic oberrat, & ſicuti ſub aqua ob aeris abſentiã homo loqui non poteſt,

Problema cur ſemẽ improficuū eſt, apud ebrioſos.

Ariſtotelis. Galenus. Hippocra.

Problema Curi lingua ebri balbutit.

Hõ ſub aqua nõ loquitur.

poteſt, ita propter nimiam humiditatẽ, exiſtentem in ore, & in lacertis linguæ ſermonem rectum proferre non poteſt, lingua ſane caro rara ſpongioſaq́; eſt, in quam uenæ, nerui, atque lacerti facile penetrant, facileq́; humiditatem patiuntur. Ro. Cur res una uinolentis interdum plures eſſe uideatur? Men. Quia tunc oculus uerſus partem inferiorem aut ſuperiorem mouetur, & ſic unũ apparet duo, quia uerſus angulum maiorem aut minorẽ cum oculus mouetur, potentiæ uiſiuæ nullum nocumentum ferens, principia generantia uiſum, ſicuti uirtus uiſiua, cryſtallina, & ſpecies uiſibiles, ob uapores uini a ſuo recedunt naturali ſitu, & uniuerſum caput in ordine mouetur, & ſic res una uidetur eſſe plures. Ro. Luce clarius problema denodaſti. Men. ad reliqua problemata, quia iam aduesperaſcit. Ro. Cur temulentis ſolis gaudent calore? Men. Quia ſol ſui caliditate uiuifica ad cõcoquendum operatur ob id uinolenti Phœbi calore lætantur, quia indigent concoctione uini hauſti, & quia calidum innatum eorũ ex immoderata copia uini effectum eſt frigidum, ex hoc cupit a ſole cale-

Problema cur una res, plures, ebriis apparet.

Problema Cur ebrii ſõlis gaudẽt calore.

calefieri, merito igitur temulenti ſolis calore gaudent, ut diximus. Ro. Cum in menſis regum aſsiduè prandeas atque cœnes, dicas quod uinum cōueniat poſt eſitationem perſicorum pomorū & fructuum huiuſmodi? Men. Vetus uinum atque odoriferum bibendum eſt, ut Cacia Perſicornm emendetur, quia ſunt fructus qui facile putreſcūt propter magnā humiditatem quam obtinēt. Ro. Poſt eſitationem ficuum aliorumq́; fructuum eiuſdem generis nūquid uinum ſit bibendum, uel aqua? Meni Hoc genus pomorum calidum & humidum eſt natuar, & quia parum copiæ ignis, & parum humoris, propterea excitat intus feruorē, ſed quia humor cruditatem conuincit, uinum uinoſum dicimus eſſe bibendum; nam ſua caliditate adiuuat concoctionem, & quia feruorem habet, aqua bibatur: ſua enim frigiditate, feruorem frangit, atque extinguit, igitur concludimus quod poteſt bibi tam aqua, quàm uinū; ſed meo iudicio poſt eſitationem ficuū aquam bibendam eſſe cenſeo, & non uinum, licet Ariſtoteles dicat tam uinum, quàm aquā bibi poſſe, ſed Rota mi ſcias, ſuper omnes fructus aquoſos maliq́; alimenti aptoſq́; putredini, prorſus uinum

Poſt eſitationem perſicorum quod uinum ſit bibendum.

calidum eſſe bibēdum, ut frigiditas illorum expellatur,& hoc contendit Auicenna,qui Galeni uerus eſt interpres,rerūq; naturæ maximus ſcrutator. Rot. Cur in ſecūda menſa, uel tertia,bellaria edenda ponūtur? Menip. Gratia uoluptatis,& ut liberalius conuiuæ uinum bibant. Rot. Poſt tragemata non eſt bibendum uinum, Menippe, quia ea citius nō cōcocta penetrare facit,quæ obſtructiones & putredines generat,qūo ergo hæc dicis? Men. Licet poſt bellaria haud ſit bibendū, conuictores tamen gratia delectationis in conuiuiis bibūt, in quibus medicinæ ordo nullus obſeruatur,in ſympoſiis enim nō ſunt ægrotantes,& unuſquiſque ſuo indulget genio. Ro. Optimè dixiſti, ſed ego tecum iocatus ſum. Meni. Medius fidius non mecum iocatus es;Problema enim difficile propoſuiſti. Rot. Hactenus ad reliqua ueniamus problemata. Men. Abſque mora dicas, mihi admodum reſpondere tibi gratum eſt. Ro. Cur quidam à uino in lacrymas, & quidam in riſum effunduntur? Men. Id ſanè cōtingit non tātum ob uini naturam,quantum ob temperaturas hominū,quia qui uino uinoſo ſe ingurgitant,ſi ſanguinei fuerint, & copiam

Problema quare tragemata ponantur in ſecunda uel tertia menſa.

piam ſanguinis elaborati habeant, bonitate temperamenti in riſum ſoluuntur, & in uarias geſticulationes quæ uidentibus riſum mouēt, quoniam ex uino hauſto copia caloris augetur, & ſanguis cōditus in uenis agitatur, qui cum ſit benignus, & natura probè concoctus, haud mirum eſt, ſi homines in riſum promoueat, contra uero qui uinū nigrum, craſſum, turbidum feculentumq́; hauſerint, aut à natiua temperatura ſuccorum, & ſanguinis uitio tentantur, & ſanguinem ualde amarum habent, in ſe plurimū ſucci nigri cōtinentem, ii quidem in pugnam, in furorem, & in fletum ſoluuntur, quia acrimonia humoris iſthæc ſua natura efficere ſolet, ceu Marius ex nimio humore melancholico delirans, expeditiones, & prælia imaginabatur. Marius.

Democritus philoſophus delirium hilarius patiens ſemper ridebat. Heraclitus philoſophus natura melancholicus & tenebricoſus, quoties domo egrediebatur, uſque plorabat, in ſenibus melāncholia amentias diſsimiles gignit: & amentia Luculi mitior & hylarior fuit, quia atra bilis miſta cum copia benigni ſanguinis fuit, quia ſui bonitas lætitiam māſuetudinem, frontemq́ue ſerenam effecit. Democritus ſemper ridebat.

Rot. Scientiſsime Menippe his dubitationibus ſatisfacis. Meni. Noli Rota mirari quia ſẽper ſtudiis philoſophorũ et medicorũ ĩſtudui,& ab illis nũquã ab eo,&quia audire te multũ me delectat ne ceſſes inquirere. Ro. Cur illuſtres philoſophi melãcholici fuerũt? Men. Quia intẽti ſẽper ſpeculati ſunt: et melãcholici ex humore naturali effecti ſunt, & nõ ex uinoſo hũore: atra.n.bilis triplex ẽ,una multa pituita diluta quæ frigidos generat affectus & ingeniis minime prodeſt, altera eſt aduſta, quæ furores procreat, tertia eſt nõ uitioſa, quæ quãdo eſt ſatis copioſa,& ſanguini tẽperato aptè miſcetur facit impetus ualde acres, ardentes, tenaces, & is ſanguis melancholicus admodum halituoſus eſt,& ſpũs multos gignit,& in eo motus ualde durabiles fiũt, hanc melancholiã philoſophi, poetæ, & Archimedes Syracuſanus,Geometriæ & machinalis aſtrorũq; ſcientiæ cõſultiſsimus,paſsi ſunt;quæ ingeniis heroicis admodũ eſt utilis,quã Saturni & Iouis conjunctio efficit. Ro. Acutè mea problemata ſoluis, per Iouem nõ minus philoſophus quàm aſtronomus mihi uideris, aſtrorũ.n.acutiſſimus perſcrutator es;ſatis dictũ eſt, ad uini tẽperaturas redeamus

Problema Cur philoſophi fuerunt melãcholici.

Archimedes.

Saturni & Iouis coniũctio facit homines ingenioſos.

muſ,dic Menippe,uinum ualde uetus,in quorum ordine calefacientiũ eſt? Men. Externo eſt ordine. Ro. quando aũt nõ eſt ualde antiquũ? Men. Ex ſecũdo eſt ordine,& caliditati eius ſiccitas propor tione reſpõdet. Ro. Muſtũ in quonam ordine calefaciẽtium eſt? Men. Ex pri mo ordine caliditatis. Ro. Te Menippe obſecro pro tuenda ſanitate, ut uini facultates breuiter explices, ut memoria tenere poſsim. Men. Libenter, ſed pauloante ſatis dixi. Ro. Alias mihi di cas quæſo. Men. Vinũ moderate epo tum humores cõcoquit ſemicrudos, fla tus diſcutit,ſudorẽ,lotiumq; prouocat, ſomnum conciliat, & fomes ingenii eſt. Ro. Nũquid loco medicinæ uino uti cõ tingat? Men. Licet contra uenena præ ſertim frigida maximũ auxilium affert,ſi potetur liberalius,ut contra,aconita,ta xum,ſpumã argenti,coriãdrum,atq; boletos,quinetiã cõtra morſum ſerpentiũ, & cicutã ſumptã, & ob ſui caliditatẽ ut medicamẽto uti poſsimus,auctore Dioſ. Ro. Cur uinum ſui natura calidum,actu tamẽ frigidũ percipitur? Men. Calida bifariã cõſiderantur,quædã per ſe,quædã per accidens, alia uero actu,alia uero ca lida potẽtia,calida uero actu, ut ẽ ignis,

Vinum ualde uetus in quo rũ ordine cal facientim.

Vinum contra uenena.

Dioſcorides. Cur uinũ na tura calidum actu frigidũ percipitur.

qui ſemper urit,calida uero per accidẽs, ut eſt aqua calida, quæ per accidens calfacit,& ſimiliter uinũ,caliditatẽ acquirit extraneã,ſecũdũ Ariſt.doctr.quã per maturationem in unis nanciſcitur, & per innatũ uitis atq; ſolis calorẽ. Ro. Menippe per Iouẽ philoſophus nõ tenebricoſus es,tuas ſententias abſq; ſudore intelligo. MEN. Sẽper obſcura conatus ſum clara reddere,ſunt quidã philoſophi & medici hac noſtra ætate qui uix intelligi poſſunt,quos nemo legit. ROT. Tu Menippe luce clarius ſcribis,& loqueris atque ueteres autores interpretaris, & ſcis omniũ rerum dare cauſas, & rõnes.

Problema Cur uinũ cõ gelatur.

MEN. Satis me cõmendas,me ipſum cognoſco. Ro. Maiori laude dignus es, ſed obſecro ut hoc ſoluas problema,cur uinũ congelatur. MEN. Quia ex humida conſtat ſubſtantia, nã coagulatio,uel ſit à frigido, uel à calido, uel à ſicco, & quando uinũ eſt recẽs,plus habet terræ, quàm quando eſt uetus,ideo magis gelaſcit quàm antiquũ,& in omnibus regionibus frigidis, maximis frigoribus gelatur,Scythæ quidem populi ruptis doliis, uinum ſecuribus excidunt. Ro. Probè Menippe librum Ariſtot.de miſtis perlegiſti, quia facile reſpondes. MEN. Oẽs

Ariſtoteles de miſtis libro.

libi

libri Ariſt.ſemper à me leguntur. Ro. Prudẽter facis propterea es clarus philoſophus,& non tẽpus in rebus uanis cõſumis,ſed in philoſophia. Men. Probè loqueris Rota amiciſsime, ædepol omne tempus quod mihi à Ioue dabitur,in philoſophia conſumere decreui.quia nõ auri ſed ſapientiæ ſum cupidus, quãuis aurũ ſit utile,ſed magis quàm aurum philoſophia prodeſt ciuitatibus, licet nudã & pauperẽ ignobile uulgus incedere philoſophiã dicat. Ro. Sapiẽter facis,ſed ad noſtras reuertamur propoſitiones, Menippe quæſo ut dicas,quod nam uinũ ſit illis dãdum,quibus animi defectus periculum immineat? Men. Quod non fuerit craſſum,neque albũ aquoſum,ſed flauũ & calidũ,& album & non aquoſum, ueluti uinum Fyburtinum,Marſum,Sabinum, Signinum, Syracuſanum, & Panormitanum,atq; Creticum, quod uulgo dicitur Maluaſia,necnon uinum optimũ,& Fauſtinum,& Prætropum. Ro. Menippe quõ dicis uinum album eſſe calidũ? cum Gale. dicat nullum uinũ album eſſe calidum,tu uero aliter ſentis, & Galeno contradicis. Men. Non cõtradico ſententiæ Galeni, qui non abſq; rõne loquitur,cum ſermonẽ facit de albo uino,in-

telligit uinũ albũ tenue, & aquoſũ & nõ albũ et craſſum,ſicuti uinũ Oenotriũ,Siculũ & huiuſmodi,quod craſſum eſt quodãmodo & non tenue,uinum quidẽ albũ & craſſum eſt calidum & nutrit, licet minus nutriat quàm uinum nigrũ & rubrũ craſſum. Ro. Satis reſpondes, & Galeni mentẽ aperis. Men. Galenus à philoſophis eſt intelligendus & non à ſophiſtis. Ro. Rectè dicis,merito elogiũ Antonini philoſophi Imperatoris,ſolũ Gale.philoſophum & medicum iudicauit, ſed alias de laudibus Galeni erit ſermo, interdum oẽs meas dubitationes ſoluere digneris. Men. Libẽter. Ro. Nunquid uinum tẽpus cõcoctionis præfinitũ habet? Men. minime,ſecũdum uini naturã & craſim bibentis,tardius aut citius cõcoquitur, ut cibus. Ro. nunquid ante cibũ uinũ ſit bibendum? ut inſtituit Tiberius Claudius princeps, qui homines ieiunos merum bibere & uini potus antecedere cibos uoluit. Men. Nullo pacto uinũ ante cibum bibendũ eſt,quia podagrã generare poteſt, & ſubſtantiam neruorũ prõptiſsime offendere, & actus immoderatos Veneris. Ro. Si quiſquã, alui profluuium uel ſanguinis flexionẽ, uel aliquã euacuationem paſſus ſit, nunquid

Tiberius claudius princeps.

quid ieiunus uinũ ſumere debet? MEN. Neutiquã,niſi prius cibum ſumpſerit aliter cõuulſionẽ,& deliria ſequentur. RO. Quare Macrobius uini temperaturã frigidam exiſtimauit? MEN. Propter effectus frigidos ebriorum, quos uinũ procreat,ſcilicet apoplexiam,paralyſim,tremores, alioſq; morbos his ſimiles, cum re uera uinum calidum, & humidũ natura ſit, iccirco Macrob. uir doctiſsimus ſic excogitauit, quinetiã ob ſomnum adducentẽ teſtimonium frigoris, tum etiã ob ſemen eorum exile,& in idoneã generationi,uinolenti certè ad Venerem pigriores ſunt,& operã liberis dare nõ poſſunt,tremunt atq; langnẽt. RO. Cur homines hac noſtra tempẽſtate, magis podagra laborãt,quã priſcis ſeculis? MEN. Ob nimiã crapulã,uſumq; uini ĩmoderatũ,priſci quidẽ mortales regimen uictus & potus tẽperate ſeruabãt,& ſuccos uitiatos haud gignebãt,nec deſidiis utebãtur,iccirco pauci à podagra corripi uidebãtur. RO. Quod nã uinũ pro tuẽda ualetudine ſenib. aptũ ſit. MEN. Flauũ uinũ tẽperaturis frigidis admodũ utile ẽ, & plane ſenibus conuenit,quod concoctionẽ adiuuat,& albis calidius eſt, ſi calorẽ ſpectes, & plus alit album tenue, & ſenes

Vinolẽti nõ poſſunt liberis operã dare.

Quod uinũ ſenibus dandum ſit.

ſenes omnino fugiũt hmõi uinum quod craſſum & dulce, nigrumq; eſt; quoniam uiſcera obſtruit. Ro. Menippe teſtor Iouem, quod nullus philoſophus & medicus olim mihi ſatisfecit niſi impræſentiarum tu, qui philoſophia & medicina clarus es, & de ueris rõnem reddis, propterea mihi dubitanti reſpõdeas. Men. Ita faciam ut iubes Rota amiciſsime. Ro. quod nã uinum lotium mouet, ac prouocat? Men. Tenue & uinoſum, uti raciſum, quod Capuæ, ac Sinueſæ oritur, & hmõi quod ualde calidum eſt, multumq; aperitiuum, ut uinum tenue & aquoſum quærentes prouocati onẽ lotii nullo pacto bibãt. Ro. nunquid laborantibus oculorum dolore dandum ſit uinum? & quale? Men. Bona & utilis eſt dubitatio & in medicina neceſſaria, uini potio non in omni dolore oculorum eſt adminiſtrãda, quia in multis paſsionibus oculorum nocet, nã ſi materia ſit bilioſa uinum mirifice nocet, imo in hoc affectu non eſt concedendum, & quando oculi ſunt ſqualidi & uenæ admodum tumidæ, quæ in illis ſunt, & non plenæ ſanguine uideantur, uinum potui detur, & ſit album & tenue ſubſtãtia, neq; ualde antiquum, & minime omnibus concedendum eſt, ſed

Dubitatio. Solutio. Dubitatio. Solutio.

ſed aſſuetis tãtum, & ſiccam habentibus temperaturã, ualdeq; frigidam, exiſtente aũt humorũ fluxione, nullo pacto dandũ eſt niſi prius facta ſit purgatio uel uenæ ſectio, ſi opus fuerit. Ro. Satis Menippe doctiſsime uinũ cõmendaſti, merito uindemiator in cœlo ſedem habet, & Bacchus liber deus eſt uocatus, uellem alia problemata tibi proponere ſi mihi reſpondere uolueris. MEN. Paratus ſum, animo libero loquere, nullum quippe locum tacendi apud me reliqui, tibi in rebus omnibus ſatisfacere conabor. Ro. Cur uinum aquoſum frigidum eſt? cũ reliquum uinum frigidum dicitur collatione alterius uini calidioris, & uinũ aquoſum appellatur, nõ quod habitum corporis refrigeret, ſed quo ad uinum potens collatum nimis ſit calidũ, propterea inquit Galenus, ex genere uini albi nullum fortiter calfacere poteſt, & uinum aquoſum exhibeatur calidis tẽperaturis, atq; febricitãtibus, quia humectat magis quã aqua, & urinam atque excrementa ciat. Ro. Cur pacto uini meracitatis famem tollit? MEN. Quia fames non naturalis ex frigidis acidisq; humoribus oritur, in ore uentriculi exiſtẽtibus, & uini potio calfacit, thoracemq; armat ideo famẽ, & appe-

Vindemiator ſydus.

Problema

Problema.

& appetentiã tollit quã quidem atra bilis creat. Ro. Cur ebrii obmuteſcunt? Men. Quia neruos & cerebrum uinum immoderate hauſtum implet & propter primum ſenſoriũ oppreſſum fit apoplexia, & ſic fiunt temulenti abſque uoce. Ro. Cur uinum cõuulſionẽ facit? Cum ſit calidũ natura & conuulſio ſit morbus frigidus. Men. Quia immoderate ſumitur, propterea morbos frigidos generat, quãdo uero moderate bibitur, calorem innatum auget, & uim alimenti maxime familiaris habet. Ro. Quare immodica uini potio ſitim magnam facit? Men. Quia ex uino feruenti calidi eleuantur uapores, & os uentriculi feriunt. et ſic ſitim generant. Ro. Cur uinũ eſt aqua miſcẽdũ? & quis primus uino aquã miſcuit? Men. Vt facilius ad oẽs corporis partes penetret, & primus qui uino miſcuit aquã Staphilus fuit, & iuſsit uinum meracius dari ſenibus, dilutiusq́; iuuenibus. Ro. Rem gratam mihi feceris, ſi de uino factitio ſermonẽ protaxeris poſtquam copioſe de uini geneſi ſermonem cõpleuiſti. Men. Libenter, at non ita copioſe loquar, ſed ſummatim recẽſebo, quia ad Fabiũ arcellam Capuæ Antiſtitem profecturus ſum, qui paulo ante

Problema.

Problema

Problema

Staphilus primus qui aquã in uino poſuit.

ante ſuum ad me miſit cubiculariũ. Ro. Age ut libet tibi. MEN. Vinum factitiũ innumerabilis generis exiſtit,& ad uſum medẽdi ſpectat,Omphacium ex uuis thaſiis acerbis fiebat,uel ex aminæis ante canis ortum, proderat tonſilis uuæ ,ulceribus oris,auribusq́; purulentis,Oenantinum uinum è labruſca florẽti fiebat, præcipue in Syria,Cilicia & Phœnicia, urinã ciebat,ſiſtebat aluum,& ſanguinis ſputũ cõpeſcere uidebatur; uinum adinomon conficiebatur ex æquali mẽſura muſti & aquæ,impotens erat & dabatur infirmis ne uini noxam paterentur; uinum Phœnicite, hoc eſt palmeum, antiquitus hoc modo fiebat, ex palmulis maturis, & aqua, & eo Parthi aliiq́; populi utebãtur, fiebat quoq; aliud uinũ ſemine milii maturo cum ipſa ſtipula & muſto, & poſt ſeptimnm menſem percolabatur. uinum Malitite ex quinq; congiis muſti & congio uno mellis & ciatho uno ſalis fiebat, dabatur laborantibus diuturnis febribus, & morbis renum, atque uentriculi, quinetiã priſcis tẽporibus uinum fiebat ex loto arbore, ex pomis & hortenſibus herbis,multisq́; fructibus & ex malis punicis maturisq́; quod Rhoiton Priſci uocabant,& ex moris ſiccis,& nucleis,ſorbis,

Vinũ factitiũ pluris generis.

bis, neſpulis piriſq;: uinum arte magna antiqui faciebant, ut Cato, Columella, Dioſcorides, modum faciendi ubertim docent, ex frugibus uinum diuerſis, tēpore noſtro fit, quod Aegyptii Zitũ uocant, Germani ceruiſiã. Ro. Hactenus de uino factitio, dicamus tantum tēperaturam Ceruiſiæ qua illæ gētes ſitæ ad ſeptētrionem utũtur, uino carētes, quæ quidē potio ex tribus cõficitur rebus, tritico, & hordeo, et lupo ſalictario, ut tu optimè ſcis, quia in ea regione diu moratus es. Men. Rota amiciſsime qualis ſit tēperatura Ceruiſiæ uix explicare poſſum, cum differentia illarum rerum ex quibus cõficitur maxima ſit, dũ.n. plus aquæ quã ordei uel tritici capitur et ordei et tritici pluſquã lupuli ſalictarii, quãuis iſta tria temperari poſſunt, ut ex miſtione trium harum rerum potio generetur temperata, qualis eſt Ceruiſia dulcis, et quando Ceruiſia amara eſt, calida efficitur tēperamento; urinã pellit, et talis potio grata eſt uniuerſis populis, regiones aquilonares habitantibus, qui ſunt robuſtiſsimi, ſed ego ceruiſiam cõmendo, quæ præter uirtutem ſeu facultatem nutriendi, quam ex tritico uel ordeo acquirit medicamēti uim quoq; obtinet, ex facultate lupi

Dioſco. Cato, Columel. ſcrip tores de uino factitio

Ceruiſia.

te lupi

te lupi ſalictarii. Ro. Satis copioſe doctéq; dixiſti Menippe, ut ſoles, hactenus dimittamus alia problemata, nec ultra progrediamur, interdũ appara te ire ad antiſtitẽ Capuæ qui philoſophorum atq; uatum amicus eſt, et alter Mœcenas eſt, merito fortunatus eſt, quia ſemper uiris bonis benefecit, et te philoſopho et me dico utitur, ut Phalaris Agrigẽtino. rex, Polydeto medico eruditiſsimo utebatur, cui ualde carus fuit, tibi grates ago innumeras, quia mihi in omni re ſatisfeciſti, Cleobule, Calliſte, hinc recta abeamus. Cle. Cal. Vale Menippe et uiue felix. Men. Bonis auibus, abite amici dulciſsimi, et ueſtri Menippi memores eſtote. Cleo. Rota tua diſceptatio cũ Menippo non minus mihi grata fuit quã conuiuium. Ro. Iocaris ne Cleobule, an ſerio dicis? Cle. Vera dico Hercle. Ro. Animaduertiſti ne, quod ab utriſq; dictum eſt? Cle. Diligenter diſceptationem percepi, omniaq́; problemata in memoria teneo, et uini naturã omnis generis didici; quæ prius me latebat, quãuis ſim abſthemius, ſed mi Rota facundiſſime abeundi atq; cœnãdi tẽpus eſt, hunc omittamus ſermonẽ, Cras cum Calliſto, ſummo mane ad te redibo. Ro. Feliciter

ter

ter abi Cleobule cũ noſtro Calliſto, qui æque nos beneuolẽtia,ut ſeipſum amplectitur,Cras omnino cum eo uenito,quibus prandium parabo, et gratiarũ numerum non excedemus,et meas eglogas,in quibus ludi piſcatorii tractantur atque Elegias, epigrammata quoq;,quæ nuper in Egle compoſui uobis legam amiciſsimis. CLE. Mihi et Calliſto rem gratiſsimam feceris, tua.n.poemata perlegere cupimus,quæ à te ædenda ſunt, ut latini, Hetruſciq; uates uno ore teſtantur. uale doctiſsime Rota, uale Muſarum decus cum tuis muſis,cras nos conuiuas,ut iubes habebis et acerſiſti ueniemus, et nõ ultro,ut Menelaus, qui ſpõte ſua ad conuiuium Agamemnonis acceſsit. CLE. Calliſte ad noſtras ædes proficiſcamur,iã adueſperaſcit, per Iouem hic dies lapillo albo numerandus eſt: diſceptatio.n. Rotæ doctiſsimi uatis et Menippi philoſophi clariſsimi nos admodum delectauit. CAL. Ita ſanè eſt,ſed mi Cleobule te rogo,ut cras in aurora uenias,aut ſub galli cantum. CLEO. Ita faciam. I felix Mercurio duce.

Menelaus ad cõuiuiũ Agamemnonis.

FINIS.

262188